

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:
 Egy évre 24 korona
 Egy hónap 2 korona

VIDÉKEN:
 Egy évre 28 korona
 Egy hónap 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:
 4-betűs betűsor egyeztet 30 fill.
 minden következőnél 16 fill.
 Nyitászor 40 fill.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és osztrák egyetem
 vasutak palotájában.
 TELEFON-SZÁM: 151

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvénytársaság.
 József főherceg-ut 22. sz.
 TELEFON-SZÁM: 151

Arad, 1908.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
 STAUBER JÓZSEF.

Szombat, június 20.

Mai számunk főbb közleményei:

- Vezércikk: A „jó” információk.
- Kegyelmey a Ház.
- Nagy Sándor dr. beszéde.
- Tűz az Andrássy-téren.
- Kik építik a vashidakat?
- Kapások a Weitzer milliók.
- Szellőné a fogházban.
- Ja, a váltóm!
- Egy fűszálat! Egy fűszálat!
- Igazságszolgáltatás.
- Pénzhamiltó banda Világoson.
- Az aradi honvédek német imádsága.
- Le a söradóval.
- Tárca: Mese a fűszálról.

A „jó” információk.

Arad, június 19.

Meglehetősen hitevesztett fatalizmussal kell Arad polgárainak szülőföldjük jövője elé tekinteni, midőn látják, hogy a város érdekeinek — nem előbbrevitelét és felvirágoztatását — de rendes adminisztrációjának, ugynevezett folyó ügyeinek gyors menetét és lebonyolítását folytonosan olyan akadályok hátráltatják, melyek épen onnan gördítettnek eléjük, ahonnan azok támogatásának kellene jönni. Nem máról-holnapra támadt időleges szerencsétlensége ez Aradnak, sőt már talán bele is törődöttünk volna, ha nem történnék gondoskodás arról, hogy mindig más- és más formában, más izü és színü szekaturaképen legyen benne részünk. A minden lében kanál kormányának atyáskodó lábatlankodásai évek óta kerékkötője törekvéseinknek, melyek a boldogulás irányában kifejtett akciókat csufos vergődéssé változtatják. Volt idő, midőn egy pedáns hajszálhasogató közeg, ugynevezett referens, körmönfont akadékoskodásai adták

meg városi közéletünknek állandó fanyar alap ízét s főispánnak, polgármesternek egyebet sem kellett tennie, mint a megbokrosodott zsarnokot engedékenységre bírnia; azután jöttek idők, ahol mértékadó helyen a várossal szemben álló vállalkozóknak adtak mindég igazat s olyan ügyeket, melyeket a község érdekében kellett elintézni, addig hagytak feküdni, míg aktualitásukat veszítették. Azután ismét jöttek idők, például a mostaniak, amidőn bizonyos *nemtörődömség* jellemzi a felsőbb gyámkodást, nemcsak abban az irányban, hogy a fölterjesztett ügyeket idején nem intézik el, hanem különösen annyiban is, hogy fontos, életbevágó kérdéseket, anélkül, hogy annak mibenlétéről alapos meggyőződést szerezzenek, ötletszerűleg és hebehurgyán intéznek el.

Hogy ez állításunkat tényekkel bizonyítsunk, nem kell épen messze mennünk. A *vashidak* rég vajudó ügyében vártuk a végleges döntést, annyival is inkább, mert ennek a kérdésnek már csakugyan minden csinja binja apróra megvitatva és helybenhagyva volt s már csak épen az utolsó simításra várt. És ime, most megérkezett a rég várt döntés, mely épen csak azt követeli, hogy a kisajátítás és gátépítés százezrekre rugó költségei ne a hidakon szedendő vámjövödelmekből nyerjen fedezetet, hanem mint egészen külön természetü kiadások, külön feiveendő kölcsön által szereztessenek be. Eltekintve attól, hogy ezen rendelet a küszöbön álló építkezést beláthatatlan időig, vagy épen végkép elodázza, mert a várost oly kölcsön felvételére utasítja, melynek az ő amugyis tulságosan igénybe vett hitelén — megtépett szakállán — kívül ugy sincs egyéb biztosítéka, hanem vissza-

tetsző és súlyos elbírálás alá eső ez a határozat azért, mert bizonyítékául szolgál annak, hogy azok a belügyminiszteri fogalmazócskák, a kik a leiratokat koncipiáltak és aláírták, bele se kukkantottak az anteaktákba és nem vettek tudomást arról, hogy hivatalbeli elődeik, az előttiük élt és uralkodott titkárok, tanácsosok és miniszterek már régen jóváhagyták, hogy a hidépítéssel kapcsolatos kiadások, u. m. a kisajátítások, gátépítések stb. költségeit a hidvámok fedezik. A kormányzat állandóságának és következetességének elengedhetetlen követelménye, hogy a hivatalbeli elődök ténykedései, a mindenkorú utódok által respektáltassanak. Az aradi vashid építése már egy tucat miniszteriumot túlélt; ha már most minden következő az előzővel ellenkező határozatokat és rendeleteket hoz, bizony soha se lesz meg az a hid, jóllehet, már eddig is negyedszázad óta dolgoznak rajta.

Nem rossz az autobusz dolga sem. A kocsik már régen meg vannak, s most már csak azt várják, hogy megindulhassanak, s a beléjük fektetett százezrek gyümölcsözzenek. A járatok megkezdése azonban az erre nézve alkotott szabályrendeletek felsőbb jóváhagyásától van függővé téve. Nos, ez a jóváhagyás késik, dacára annak, hogy a város naponkint százakban károsodik, késik talán, mert az akta valahogy alája került a többinek, vagy más vette át további elintézésül, mint a ki kapta, vagy elveszett annak a fióknak a kulcsa, a hová tették vagy . . . tudja isten mi történt, csak az bizonyos, hogy az elintézés késik napról-napra, hétről-hétre, hónapról hónapra, anélkül, hogy a késedelem okát ismernénk. S emiatt a város számokban kifejezhető nagy

Mese a fűszálról.

*

Nem esett a messze operencián túl,
 Hová a mérföldet lépő csizma rándul,
 Ott se, hol Robinzon csodái történtek,
 Amikre hiteles tanu maradt Péntek.
 Tűzet lehelő sok kőház közt esett meg,
 Hol az utcák görbék, a fák lenyesettek,
 A kocsijárokra puha szurkot vernek:
 Merész utra indult tizenegy száí gyermek.

Kis szoba- virág mind, mik a párnán nőnek,
 Hazája: az asztal, s a kertje: a szőnyeg.
 Minden szabadsága ötven lépés séta,
 Egy tenyérnyi homok: csak ez a játéka.
 — De most valamennyi bátor hőssé válik:
 Himegy, hogyha kell, s ecsen királyig.
 Nem királyleányért, szőke gyönyörűért,
 Nem is paripáért, kincsért: egy száí fiúért.

Én magam se értem, ki sem is találom:
 Micsoda kincs lehet azon a fűszálon?
 Hogy azt tavasztól a végső őszig hétéig
 A gyerek-talpektől olyan féltve védik.

Mihelyest csak egy is a tájára járkal,
 Bottal áll elébe az öreg park-sárkány,
 S láttára a gyerek kitér, fejét hajtón:
 „És a fő, ifiur, városi tulajdon!”

Tizenegy között nincs egyetlenegy gyáva,
 Elmennek a lépcsőre, tornyos palotába.
 Berszengő portásnak szava nem fog rajtuk
 Vissza nem riasztják nyilhegy-bajszu hajduk.
 Az egyik teremből a másik terembe,
 A hatalmas urral állnak végül szembe.
 S odaáll, félsz nélkül, ökönyi vezérük:
 „Polgármester bácsi, valamire kérjük!”

Belepirul, szorul, az egyik, a másik . . .
 „Legyen miénk ezután a parkban a pázsit!
 Nem azért kívánjuk, amiért tiltott jószág,
 Mi tudjuk, mi tudjuk, mi abban a jószág.
 Mitől jó a sápadt, csenevész seregnek
 Ha azon kedvükre végig hemperegnek.
 Mért jó azt taposni, azon átszaladni:
 Tessék azt a darab gyepet nekünk adni!

A fűszál se bánja, — hiszen ez a sorja —
 Ha nöttében apró gyerekláb tiporja.

A mikor ráfekszünk: azt se veszi rosszra,
 Mentelen nyakunkat kedvvel csiklandozza.
 Hívogatón, kérőn terül el alája:
 — Csak fekdj rám, lépj rám! Sohse bánj, ha fájni!
 Szobb halál, ha a te ujjad tapos félre,
 Mintha fiatalon jutok kasza-éire!

Vagy tán, a mit féltnek, nem is a gyep háta:
 A himes parádé, a virág-ciráda.
 A mit odarajzolt a kertész-mesterség
 Juj, abban valahogy csorba, felt ne essék.
 Ne szánják a park sok hencsér virágját!
 Van egy virág, amely ennél sokkal drágább,
 Több, mint a tudjIsten mi a nevek rózsák
 Halvány gyerek képén az első prosság!”

A gyerekszó végzett, a hangja lecsengett,
 A nagy ur a kérő szónak vajjon enged?
 . . . Polgármester bácsi, ne számoljon, mérjen:
 Monnyit veszt a város a kaszálás-bérben.
 Kár nem ér bennüket, elhihetl szentül
 A taposott fűvön a jövendő zsendül.
 S a gyerek nőjön csak épséggel, erőben:
 Pótadóval később megfizeti bőven!

Forgács bácsi.

károkat szenved naponként. És ez a ké-sedelem annál ügyetlenebb, mert önkéntelenül azt a gyanút ébreszti, vajjon nem vezethető-e annak oka a verseny vállalat, a lóvasut hatalmas gazdának a multból nagyon is jól ismert befolyására vissza.

A miniszteriumokban uralkodó tájékozódottságnak meghatározó esete az is, mely a fa- és fémipar iskolának a kormány által támogatandó kibővítésére vonatkozik. Az intézet vezetősége tudvalevőleg felírt a kereskedelemügyi miniszterhez, hogy eme jeles ipari szakiskolának égetően szükségessé vált kibővítéséhez hozzájáruljon. És ugyan most milyen feleletet kaptunk? Egy jó tanácsot, hogy t. i. fordítsuk az iskola fejlesztésére a Weitzer-féle örökséget, melyet már úgy is átvett a város. A dolognak ott van a csattanója, hogy a város a Weitzer-féle örökséget még egyáltalán nem vette át és beláthatatlan annak ideje, mikor kapja meg a milliókat. Láthatjuk, hát milyen kitűnően van informálva a kormány Arad ügyeiről. De nemcsak ebben, hanem más fontos kérdésekben is.

Tévedni emberi dolog; és a kormány is tévedhet, mert emberekből és pedig nem a legtökéletesebbekből van összetéve. De, hogy ennyi gyarlóságának és tehetetlenségének nyilvánvaló bizonyítéka mellett sem érzi magát indítatva, hogy annyi halomszámra gyártott rossz és kivihetetlen törvényjavaslata mellett, miért nem készíti el azt, mely a törvényhatóságokat az ő gyámoltalan gyámokodása alól némi autonómia megadása által felszabadítaná és az ő káros beavatkozásukat fölöslegessé tenné? erre nem válaszolhatunk másként, minthogy a mi kormányunknál a szorgalom, munka-készség és tudáson kívül a bölcsesség kezdete is hiányzik, t. i.: a helyes belátás és önismeret.

Kegyelmez a t. Ház.

A képviselőház ülése.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Budapest, június 19.

Hajnali tíz órakor végig telet padsorok. A tegnapi esti katalógusolvasás konzekvenciát akarják a képviselők reparálni. Mivel vagy háromszázötvenen kaptak abszenciát, valóságos invázió alatt van az elnöki iroda. A legkülönbözőbb menteségeket produkálják a törvényhozók. Az orvosi bizonyítvány szerepel ezek közt a legsűrűbben. Mintha szerdán kole-rajáró pusztított volna a nép választott vezetői között, — annyiról tudódik ki, hogy beteg volt. De egyéb komoly bizonyítékok is kerülnek nyilvánosságra. Szatmári Mór például a nagyváradi lapokat hozta el, amelyekből kiderül, hogy szerdán nagygyűlésen volt. Az öreg Csávost Sándor azt bizonyítja, hogy a falujában fontos táncmulatság volt, amelyről a követnek nem illik hiányoznia. Návay Lajos érdeklődő arccal hallgatta meg az exküzöket és azt mondta végig a jelentkezőknek:

— Jól van. Rendben van a dolog!

A végén azután kiderült, hogy nem is volt szükség a nagy meglepetésre, amivel a képviselők a veszélyben levő gázsíjukat akarták megmenteni. A Ház nagylelkűen megint megbocsájtott önmagának.

(A katalógus olvasása.)

Az ülésen Návay Lajos elnökölt. A jegyzőkönyv hitelesítésénél Kovács Ernő szólalt fel és kérte a protokollum kinyitását, mert a mult ülésen a számlálásnál 85-en voltak jelen és nem

84-en. Tudottillik ő is jelen volt, de nem vették be a jelentevők lajstromába.

Elnök: Konstatálom, hogy a névsorolvasás szabályszerűen történt és kiigazításnak nincs helye.

A jegyzőkönyvet ezután hitelesítették.

Szecsényi György felolvasta azoknak a névsorát, akik a szerdai ülésen a névsor olvasásánál távol voltak.

Elnök: Indítványozom, hogy arra való tekintettel, hogy a névsor olvasása az ülés végén, a napirend megállapítása után történt, ezáltal tekintsen el a Ház a házszabályokban előírt rendszabályoktól.

A Ház ehhez az előterjesztéshez igen szívesen hozzájárult.

Hoitsy Pál, a pénzügyi bizottság előadója bemutatta a bizottság jelentését a munkaházak építéséről és a főváros fejlesztéséről szóló törvényjavaslatokról.

Halász Lajos a kérvénynek 64. sorjegyző-kéri bemutatta a kérvényi bizottság jelentését.

(A szeszadójavaslat.)

Ezután megkezdik a szeszadójavaslat tárgyalását. Hoitsy Pál előadó a javaslatot hosszabb beszéddel ajánlotta elfogadásra. Rámutatott arra, hogy a törvényhozás harmadfél esztendő alatt csak az állam kiadásait növelte, a bevételek szaporításáról gondoskodni nem volt módjában. A pénzügyi egyensúlyt pedig csak a szeszadó emelésével lehet helyreállítani, ami előkészítést annak a tervnek is, hogy az állam az ipari szeszgyártásról a gazdasági szeszgyártásra akar áttérni. Szól a kontingens megváltásáról, melyet méltányos árunak mond. A kisüstök megadóztatása, mintán három fősét vesznek alapul, nem terhes, mivel a garda azon nyolcszor is fő. Ajánlja a javaslatot elfogadásra. (Helyeslés.)

(„Alászólgája!”)

Utána Magdics Péro állott fel szólásra és horvátul kezdett beszélni. Ebben a pillanatban az egész függetlenségi oldal felállott:

— Alászólgá! — szoltak át a horvátokhoz és az ajtó felé tödultak.

Az elnöknek nem tetszett ez a demonstráció. Csöngött.

— Kérem a képviselő urakat — mondta — tartsák fenn a Ház tanácskozásképeségét.

— A folyosóra csak kimehetnek! — szolt erre közbe Lengyel Zoltán.

— Nem keres utabiztosítást senkitől sem — vágott vissza az elnök. Nekem kötelességem figyelmeztetni a Házat arra, hogy maradjunk együtt. A két katalógusolvasásnak legalább ez a következménye legyen meg.

(Ovátoló Gúntörnek.)

Igy maradt is a teremben vagy ötven ember, akik késébeesett arccal hallgatták a horvát beszédet. Az egyetlen változatoságot ebbe Günther Antal igazságügyminiszter megérkezése hozta, akit *üntetben megéjeneztek* a függetlenségi képviselők, mikor a terembe lépett. Az igazságügyminiszter a füle hegyéig kiplerulva, boldogan hajlongott jobbra-balra. Wekerle Sándor mosolyogva nézte a mamelukok ülékedését és nevetve nyújtott kezét a meg-hajszolt miniszternek:

— Jó reggelt — mondta neki. Valahogy csak mégis megvagyok, ugy-e?

A két miniszter ezután hosszasan tanácskozt.

Magdics után Nagy Sándor állott fel szólásra.

A beszéddel külön cikkben foglalkozunk.

(Aki pátkázik.)

Máriássy Mihály: Helyesli a javaslat azon intézkedését, hogy a kontingens termelési időszakonként állapítsa meg. Felolvassa a balpártnak a néphez intézett kiadványát a szeszadó javaslatáról és ezt igazságának mondja. Beszél a szállított moslék kivétel tilalmáról és e tekintetben a Nagy Sándorral polemizál. A javaslatot elfogadja.

(Lengyel a javaslat ellen.)

Lengyel Zoltán: A legnagyobb iras ezt a javaslatot szociális szempontból helyeselni, mikor a kizsákdak részére 70%-os adóemlést jelent. Lehet ez pénzügyi szükség, de nem szociális érdek. A mezőgazdasági szeszgyárak támogatását helyesli, de ennek nem az ipari szeszgyárak károsításával kell történnie.

Lázár Pál közbeszólt.

Lengyel Zoltán: Biztosítom a képviselőurat, hogy én több pálinkát ittettem, mint a képviselő ur, noha nem ittam annyit. Ezt beismerem. (Zajos derűség.)

Helyesebbnek találta volna, hogyha a kontingens megváltását nagyobb összegben állapították volna meg, mert akkor néhány ipari szeszgyár átadta volna kontingensét. A szövetségi szeszfordéket ő is pártolja, de azok még nincsenek meg, a szilvatermés azonban már összelett. A nép gyümölcsstermelését nem szabad tönkretenni. A javaslatot nem fogadja el.

Elnök: Bejelent, hogy Melczér Géza indítványt adott be, hogy a szeszjavaslat tárgyalásának tartamára az ülések idejét egy órával hosszabbítsák meg. Az indítvány felett holnap döntenek.

Ezzel a mai ülés véget ért.

Nagy Sándor dr. beszéde

A szesz-javaslatról.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Budapest, június 19.

A képviselőház ma kezdte meg a szeszjavaslat tárgyalását. Az első főlshó-lalók között volt Nagy Sándor dr. nagy-laki képviselő, aki a kisemberek érdekében emelt szót a parlamentben nagy figyelem között. A tartalmas beszéd erős visszhangot keltett. Lázár Pál és Mezőfi Vilmos folytonos közbeszólásokkal akarták a beszéd hatását csökkenteni. De közbekiáltásaikat nem sok figyelemre méltatta a parlament.

A nagy horderejű kérdésben elmondott beszéd egyes részleteit itt közöljük:

(Közös érdek.)

— Ha azokat a nagyon jelentős szempontokat nézzük, a melyeket az igen t. előadó ur felhozott, ha vesszük azokat a következményeket és eredményeket, a melyeket ettől a javaslatától úgy financiai mint mezőgazdasági szempontból várunk és ha vesszük azokat a következményeket, a melyek ezen javaslatból — a mennyiben ez így törvényre emelkedik — szesz-iparunkra nézve előállanak, akkor egyáltalán nem szabad csodálkozni azon, hogy minden oldalról, minden irányban kritikának vettetett alá ez a javaslat, sőt merem állítani, hogy kevesen tudták magukat bizonyos elfogultságtól is emancipálni és kevesen tudták eliminálni azokat a jelszavakat, a melyeknek hatása alatt ezt a javaslatot a kritika bunckése alá vették. Pedig nézetem szerint magasabb szempontból és nem a két — legalább sokszor ellentétes — termelési tényezőnek, az agrarizmusnak és a merkantilizmusnak szempontjából kell ezt nézni hanem abból a szempontból kell bírni, vajjon valóban őszintén, országos, egyetemes abszolút közgazdasági érdekeket elégíti-e ki? Nem szabad elfelejtenünk, hogy ezt a javaslatot nem tekinthetjük az agrarizmus és merkantilizmus ütköző pontjának, hiszen ebben a javaslatban nagyon sok közös érdeke van a gazdának és a szesz-iparnak, sőt véleményem szerint ezek az érdekek kongruensek és ha azokat az elválasztó vonalakat elimináljuk, akkor meg lehet találni azt a csapást, a melyen Magyarország ipari és közgazdasági fejlesztése érdekében ebben a javaslatban mind a két jelentős termelési irány együtt haladhat.

Hogy csak rámutassak arra, hogy mennyire közös érdekek nyernek itt kielégítést a gazdáknak és a szesziparosoknak nézve, hiszen tökéletesen egyenlő elbírálás alá esik ugy a gazdára, mint a szesziparosra nézve a kontingens jogi jellegének, a kontingenshez való tulajdonjognak elbírálása, annak a kérdésnek elbírál-

lása, vajjon egyáltalában lehetséges-e, méltányos-e kártalanítás nélküli kontingenst elvenni, annak elbírálása, vajjon a kontingensért az állam által adott kártalanítás igazságos-e, megfelelő-e? Minderen kérdések kongruensek a gazdára és a szeszipirosra nézve. Sőt hivatkozom egy igen jeles embernek, Darányi Istvánnak egy röpiratára is, amelyben kifejti, hogy a mezőgazdaságnak érdeke, hogy Magyarországon intenzív ipar legyen, valamint nagyon természetesen nem választható el a szeszipar hatékonyságától és eredményességétől az, hogy Magyarország a maga agrikulturáját fejleszthesse és erősíthesse.

(A fináncialis érdek.)

Azonban bátor vagyok arra utalni, hogy az igaz t. pénzügyminiszter ur a maga teljességében csak egy célt valósított meg ebben a javaslatban, — ismétlem, a maga egész teljességében, — mert hiszen a többi célok megvalósítása is bizonyos mértékig megörténik, de a maga teljességében csak egy célt, nevezetesen a *fináncialis érdek* valósított meg. Ez egyáltalán olyan cél, amely a legnagyobb mértékben respektálnunk kell. Kétségtelen, hogy a fináncialis érdek ez által kielégítettik, hogy a szeszadó felfelmentetik, úgy a kontingensé, mint az exkontingensé, továbbá, hogy a mezőgazdasági szeszfeldéknék járó termelési jutalmak leszállítottak, kétségtelen, hogy a szeszadóbevétel tetemesen növekedni fog, arra a pénzre pedig, amelyet ez a növekedés tartalmaz, nekünk szükségünk van.

(Apad az alkoholizmus.)

Még egy cél az, amely a javaslat által meg lesz valósítva, amelyről ugyan az indoklás teljesen hallgat és amelyet az előadó ur sem említett, én azonban nagyon jelentős szociálpolitikai célnak és eredménynek tartom azt, hogy ettől a javaslattól és ezen javaslat folytán a szesztermelésben önálló apadástól és a szeszadó növekedésétől, tehát a szesz megdrágulásától bizonyos mértékig az alkoholizmus apadását is várom.

(A kisemberek védelme.)

Azt hiszem, hogy egy államnak abszolút mezőgazdasági érdeke csak az lehet, hogyha valamely törvényhozási intézkedéssel a kisemberek, nevezetesen a kisgazdák és legalább is a középbirtokosság előnyökhöz jutnak, mert hiszen lehetetlenség minden elfogultság nélkül, abszolút mezőgazdasági érdekek felfogni azt, hogyha egy bizonyos törvényhozási intézkedés által kontemplált javadalmazásban — hogy úgy fejezzem ki magamat — a középosztály és a kisbirtokosok nem részesülnek. (Igaz! Ugy van!) A mezőgazdaság 1900-ban, az akkor kibocsátott statisztika szerint, Magyarországon úgy állott, hogy öt holdas gazdaság volt 1,200,000, ötől tíz holdig terjedő 1,085,000, száztól ezer holdig terjedő 19,000 és ezer holdon felüli birtok 3,768. Észereint a nagybirtok 10%-át teszi Magyarországon az összes gazdasági birtokoknak.

Már most az a kérdés, hogy ezek a nagybirtokok fogják-e csupán élvezni a kedvezményt, mert azt felelhetné a t. pénzügyminiszter ur, hogy a törvény szerint a háromszáz holdas és azonfelüliek kaphatnak kontingenst, tehát a kontingens nem a nagybirtokosok kezébe fog jutni, hanem legalább is annak egyrésze, a középbirtokosságnak. Én azonban azt hiszem, legalább úgy vagyok informálva, bár nem tudom hiteles-e az információ, hogy a mezőgazdasági szeszgyárak felszerelése és üzemben tartása, az üzemköltségek nagysága folytán olyan, hogy 800 holdas birtokon nem fizetődik ki egy mezőgazdasági szeszgyár-

nak a felépítése. Ha tehát a törvény meg is engedí ezt a 800 holdasoknak, a valóságban csak az ezer holdasoknál kezdődik annak tényleges lehetősége, hogy szeszgyárakat építhesse, ennél fogva valóságban csak a nagybirtokosok fogják ezt megkapni és így a *szeszkontingens és annak jövedelmezősége nem fog a kisbirtokosok és a középbirtokosok kezébe jutni*. Az én nézetem szerint ez a javaslat ilyen alakban nem felel és nem elégtel ki azt a mezőgazdasági érdeket, amelyet én gondolok akkor, amikor azt a jelszót halom, hogy a szesztermelés legyen a mezőgazdaságé. Ezt a jelszót komolyan bírálat alá akkor lehetne venni, ha valóban az az intenciója volna ezen javaslatnak, hogy a szesztermelés igazán a mezőgazdaságé legyen. De nem tartom közzgazdasági és nem tartom mezőgazdasági érdekeknek azt, hogy egy csomó gazdag embertől — mondjuk 32 gazdag embertől — a szesztermelés, amely most már igen jövedelmező és nagy értéket képvisel, 200 másik gazdag ember kezébe átvándoroljon. (Igaz! Ugy van!) Én ezt nem nézem abból a szempontból, hogy az a 32 ember iparral foglalkozik, az a 200 ember pedig nagybirtokos, hanem nézem egyszerűen abból a szempontból, hogy itt nem tudom felfedezni annak a kritériumát, hogy ez egy nagyterjedelmű, a népre, a kisbirtokosokra, kisgazdákra nézve valami jelentős eredmény volna, hogy ezt érdemes volna akképen felfogni, mintha ezzel a kis- és középbirtokosokon valóban segítenénk.

Ismétlem kijelentem, hogy nem találom a mezőgazdaságnak nagyobb, szélesebb terjedelmű, az egész országra, a nemzeti vagyon állagára kiható segítségét és támogatását indokoltnak, hanem attól félek, hogy a javaslat legjobbhi szemű, de mégis az életben, a gyakorlatban nem fogja mezőgazdaságunkra azt az eredményt elérni, a melyet tőle várunk, tehát megrontjuk egyetlen erős iparunkat.

(A kártalanítás.)

Most áttérek arra, hogy amennyiben a kontingens leszállítottatik, ami ellen senkinek kifogása nem lehet, a javaslat igazságos módon cselekszik-e ezt és megfelelő-e a leszállítás azoknak a jogi- és méltányossági elveknek, amelyeket jogállamban el kell várnunk. Hiszen a törvényhozásnak formailag megvan az a joga, hogy a maga souverainitásával mindent úgy intézzen el, amint jónak látja, azonban minden törvénynek első feltétele, természeti és jogbölcsészeti kelléke az, hogy igazságos és méltányos legyen.

Megvan-e ez a méltányosság a szeszkontingens leszállításánál az ipari és mezőgazdasági szeszgyárak tekintetében? A kártérítés nélkül elvonandó szesz mennyisége negyvennégyezer egynéhány száz hektoliter; ezzel tehát a mostani 852 ezer hektoliter kontingentált mennyiség leszállítottatik 808 ezerre. A leszállítással elvonatik az ipari szeszgyáraktól 35000, a mezőgazdaságiaktól 9073 hektoliter. Ha figyelembe vesszük, hogy a legújabb törvényes megállapítás óta a mezőgazdaságiak kezében körülbelül kétszer akkora kontingens van, mint az ipari szeszgyárak kezében, akkor nem találhatjuk igazságosnak azt, hogy a kártalanítás nélkül elvonandó mennyiségben viszont sokkal nagyobb mértékben részesülnek az ipari szeszgyárak, mint a mezőgazdaságiak, mert az ipariaktól 10. százalék, a mezőgazdaságiaktól pedig nem egészen 2. százalék vonatik el kontingens nélkül. Ezt nem tudom az igazságossággal és méltányossággal összeegyeztetni.

Nagy Sándor dr. ezután Mezőfi Vil móssal polemizált s azt bizonyította, hogy a szociális-

táknak, akik az antialkoholizmus hívei, örömmel kellene az antialkoholista mozgalom erősödését elősegítő javaslatot üdvözölni. A beszéd végzetével a képviselőt számosan üdvözölték.

Tűz az Andrassy-téren.

A Lengyel-palota lángokban.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, június 19.

Tegnap, csütörtökön reggel nagy rémület támadt az Andrassy-térnek a városházához közel eső részén. Ugyanis a Lengyel-palota kigyulladt és ha a tűzoltóság erős munkát nem fejt ki, komoly veszedelembé kerültek volna a palota közelében lévő házak. A tüzet sikerült lokalizálni és így csak a Lengyel-palota tetőzete égett le.

A tüzről ezt a tudósítást adjuk:

A tűz fél tíz órakor keletkezett. A városházi toronyór vette észre legelőbb, aki telefon utján értesítette a tűzrőszet. A lángok még ki sem csaphattak a fedélzetre, a tűzoltóság már nagy apparátussal a gőzfecskendővel a helyszínén teremték. Csakhamar megjelent az önkéntes tűzoltók nagy száma is. Sáriot Demokos főkapitány, Moldován Ödön, Török Lajos, Vidéky Gusztáv és Odry Zoltán rendőrvezetők is hamar megjelentek, akik az oltás körül szintén nagy tevékenységet fejtettek ki.

A tűz a második emelet padlás-feljárásánál ütött ki, amelynek közelében Schneider Matild szobaleány, aki Berger Albert aradi kereskedő szolgálatában van, az urnője tudtán kívül, a saját ruhájának kivásával foglalkozott és e közben nem egyszer a tüzes vasalóját a padlás feljártának a lépcsőzetére tette, amely a kipöplött szikrától tüzet fogott.

Török Lajos rendőrfogalmazó a meggyanúsított leányt tegnap több ízben ki is hallgatta. De ez képtelennek tartja, hogy a vasalójából kiszökött szikra okozhatta volna a tűz keletkezését, mikor a vasalójában alig volt égő szén. A vizsgálat más irányban is megindult, miután rövid egy év leforgásával ez a második tüzeset a Lengyel házban.

A tűzoltóknak ismét meggyűlt a bajuk a gőzfecskendőjükkel. Éppen abban a pillanatban tagadta meg a szolgálatot, amikor a legjobbnak szükségük volt a vízre. A gőzfecskendő tűzszelepeinek egyik csapja elpattant, ami meglehetősen felháborodásra adott alkalmat a közönség körében.

A tűz kiütésétől kezdve a déli órákig ezrekre menő ember bámulta meg a tűzoltók fárasztó nagy munkáját, akik az égő gerendák közt viaskodtak a tomboló elemmel. E közben egy tüzes gerenda Faragó Béla tűzoltóparancsnokra zuhant, aki fején és vállán súlyos sérüléseket szenvedett. Ruhája is tüzet fogott és derékán égési sebeket kapott.

Faragót kártársai bevitték a Hajós-féle gyógyszerárba, ahol előbb Hajós Árpád gyógyszerész, majd Prohászka László dr. kerületi orvos részesítette segélyben.

A szerencsés véletlennek köszönhető, hogy Sztankovits Mílos főparancsnokot hasonló bal eset nem érte, aki előtt egy lépésnyi távolságra zuhant le a fedélzetről egy tüzes gerenda.

A mentési munkálatokban a tűzoltók kívül nagy burgalmat fejtett ki az állami telefon és távírátelepítésszek csoportja is, akik közül Liptay és Sirobel mérnökök kisebb sérüléseket szenvedtek.

A leégett padláson tömegtelen ruhanemű volt, amely nagy részben a lakók tulajdonát képezte, akik mintegy 4—500 korona kárt

szünetedtek. Az oltás körüli munka délután egy óráig tartott.

Lengyel Lőrinc butorraktárosnak mintegy ötvenezer korona kára van. A leégett fedélzetben esett kár azonban biztosítás útján megtérül.

Kik építik a vashidakat?

A legolcsóbb ajánlatok.

A mérnöki hivatal javaslata.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, június 19.

A vashidak építésére beérkezett ajánlatokat, mint megirtuk, a tanács június tizenegyedikén tartott ülésében bontotta fel s átadta a mérnöki és számvevői hivataloknak átszámítás céljából. A mérnöki hivatal részéről *Virág Lajos* főmérnök és *Herling Gyula* mérnök, a számvevőség részéről *Kilényi János* főszámvevő vettek részt a napokig tartó munkában, melylyel ma este készültek el.

A pályázat eredménye a lehető legkedvezőbb. Ha a közgyűlés azokat bizza meg a kivittel, a kiket a tanács megbízottai első sorban ajánlanak, akkor az előirányzott összegből a város 17.206 koronát takarít meg s így a második pályázat a tavaly megtartott árlejtéshez képest körülbelül *hatvanezer korona tiszta hasznot jelent*. Az előirányzati összeg már maga is negyvenezer koronával kisebb volt, mint a múlt alkalommal.

A bizottság számításaiban természetesen tisztán a számszerű olcsóságot vette tekintetbe s amely vállalkozó ennek megfelelt, azt a kivitelre való megbízásra ajánlja a hibbizottságnak illetőleg a közgyűlésnek. De a számításnál figyelemmel voltak arra is, hogy a vasszerkezetre beadott alternatív tervek közül, az egyenlő vagy csekélylyel eltérő költségek mellett azt a modellt helyezték első sorba, mely tartóssá és praktikus voltán kívül még az esztétikai követelményeknek is megfelel.

A hibbizottság már a legközelebbi napokban foglalkozik a jelentéssel s mint azt az ajánlatok felbontása alkalmával megirtuk, még a június hóban tartandó rendkívüli közgyűlésen dönt felettük a törvényhatósági bizottság.

Az alább közlendő ismertetésből kitűnik, hogy a pályázatban az *aradi ipar versenyképessége megállotta a helyét*. Különösen a Weitzer-féle gép- és vagongyár árajánlata keltett kellemes meglepetést, mely az Arad-Vár közti hid munkálatait tizenkétezer koronával vállalja olcsóbban mint az osztrák-magyar államvasutak vasművei.

Az ajánlatokat felülvizsgáló és átszámító bizottság jelentése bevezetésében utal arra, hogy az összes beérkezett pályázatokat alaposan áttanulmányozta, a részletes számításokat újból megtette s ezért az összes ajánlatok közül a kivitelre a következőket ajánlja:

I. Mindkét hid alapépitményeire.

1. *Zsigmondy Béla* budapesti építész vállalkozó mérnök 549316 koronás,

2. *Fodor és Reisinger* aradi és *Schiffer Miksa* budapesti építészvállalkozó mérnököknek mint az alkalomra tártult cégnek 627594 koronás,

3. *Gregersen G.* és fia budapesti építés vállalkozónak 659976 koronás ajánlatát.

II. Vasszerkezetek.

(Arad-ujaradi hid)

1. *Az osztrák-magyar államvasut társaság*-nak IV. alternatív tervezetét, mely a hidat pálya fölötti tömör ívvel kontemplálja. Ára: 567372 korona.

2. *Danubiusz* hajó és gépgyár r.-t. 589740 koronás,

3. *Weitzer János* gép és vagongyár 599735 koronás ajánlatát.

(Arad Vár között építendő hid)

1. *Weitzer János* gép és vagongyár III-ik számú alternatív tervezetét 277228 koronával, mint olyat, mely ugyanezen cégnek 272540 koronás alternatív tervével szemben mintegy 5000 koronával drágább ugyan, de kellemes külső hatásánál és költségyégénél fogva kivi telre ajánlatosabb.

2. *Osztrák-Magyar Államvasut társaság* vasrútiinek 289328 koronás ajánlatát.

Vámházakra.

1. *Szabó József* aradi építőmester 29975 koronás,

2. *Steiner József* aradi építész-vállalkozó 32187 koronás ajánlatát.

Földmunkákra.

(Arad-ujaradi-hid)

1. *Kádár és Böhm* aradi vállalkozók 58783 koronás,

2. *Kemény Manó* aradi vállalkozó 61754 koronás,

3. *Rossi és Pellegrini* aradi vállalkozók 78072 koronás ajánlatát.

(Arad-Vár közötti hid)

1. *Kádár és Böhm* 39846 koronás,

2. *Kemény Manó* 47792 koronás,

3. *Rossi és Pellegrini* 57856 koronás ajánlatát.

Mindkét hid feljáromának csatornázására

1. *Rossi és Pellegrini* 40005 koronás,

2. *Pellegrini David* 48993 koronás ajánlatát.

Mindkét hid kövezésére

Rossi és Pellegrini 223981 koronás ajánlatát.

A jelentés hangsúlyozza, hogy amennyiben a bizottság által, mintdegyik munka csoportra első sorban ajánlottakat vessük figyelembe az illetékes fórumok, ez esetben az 1803735 korona előirányzattal szemben 17206 korona 25 fillér megtakarítás mutatkozik.

A rendkívüli közgyűlést, mint értesülünk június hó 26 ikére hívja össze a tanács. Ennek döntése után a kereskedelmi miniszter vizsgálja még felül a versenytárgyalás eredményét s előreláthatólag nem gördít akadályt a mielőbbi kivitel elé, mert a pályázati tervek és feltételek az ő előzetes beleegyezésével és jóváhagyásával készültek el.

MULATSÁGOK.

(=) Az országos vöröskereszt egyesület soborsini fiókja kéthelyi gróf Hunyady Károlyné elnök és kéthelyi Hunyady Károly gróf társelnök védnöksége alatt Soborsinban, augusztus hó 2-án, az uradalmi parkban belépti díj nélkül tombolával egybekötött nagyszabású kertünnepélyt rendez. Kezdeté délután 3 órakor. Minden tombola-jegy nyer. Este 9 órakor táncmulatság a nagyvendéglő összes helyiségeiben. Belépti díjak: személy-jegy 1 kor., család-jegy 2 kor.

(*) Jótékony művészestély Világoson. A világi kaszinó tegnap este a *Bohus-Szőgyény* Antónia szobor-alap javára művész-estélyt rendezett, melyen *Wlassák Vilma* opera-énekesnő, *Faludy Károly*, az aradi nemzeti színház tagjai ének és szavaltai számokkal arattak nagy sikert. *Paal Jób* aradi bírlapíró néhány versét olvasta fel, melyek tetszettek. *Krasánsek Péter* iskolalga-zgató zongorajátékát is meglepő sikerrel fogadta a közönség. A szoboralap tekintélyes összeggel szaporodott.

Kapósak a Weitzer milliók.

A kereskedelmi miniszter részt kér belőlük.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, június 19.

A miniszteriumokban Arad legtöbb esetben hiába kopogtat. Kérései sokszor siket fülkerekednek. Ellenben a kormánykörök akkor igen jól ismerik Magyarország földrajzát, ha Aradnak kell valamit teljesítenie, ha államfeladatot kell végeznie. Magtálálják Aradot és olyasmint is elakarnak tőle venni, ami még nem is az övé. A Weitzer hagyaték, melynek beutalásáért a város erős küzdelmet vív az osztrák hatóságokkal s amely küzdelemnek megvívásához a pénzügyminiszter segítségét is kérte de meg nem kapta — már is megtetszett odafönt a kereskedelmi miniszteriumban, amelynek információja, amint az alábbi miniszteri leirat bizonyítja, nem éppen előrendű. Bár igaz lenne *Kossuth* Ferencnek s a milliókát már a város pénztára őrizné, azonban eddig csak a gazdag örökség sovány reményéből kénytelen a város táplálkozni.

A kereskedelmi miniszter azonban idejekorán jelentkezik, gyorsabban, semmint ezt Arad tőle megszokta. A fa és fémipari szakiskola kibővítésére akarja annak a vagyonnak egyrészét lefoglalni, amely szerinte már Arad birtokában van. Hogy ki hitette ezt el *Kossuth*tal, arra igazán kíváncsiak vagyunk. Ilyen alapostájékozottság mellett nem csoda, ha Aradról teljesen megelégedezik az a miniszter, aki ilyen leiratot küldött a mai napon:

Az aradi m. k. állami fa- és fémipari szakiskola épülete, mely a közönség áldozatkészségéből létesült, az intézet örvendetes fejlődése következtében már régebben szűknek bizonyult, úgy, hogy nemcsak a jelentkező rendszeres tanulók befogadására nem képes, hanem az iparfejlesztés szempontjából annyira fontos iparos továbbképző tanfolyamok célszerű elhelyezését sem képes biztosítani.

Az évről évre fokozott mértékben jelentkező nehézségek csak az épület kibővítésével lévén gyökeresen orvosolhatók: a munkák végrehajtásának módosait kívánom, mielőbb megfontolás tárgyává tenni, mely alkalommal azonban ismét számítanom kell a közönség áldozatkészségére.

Értesülésem szerint a közönségnek most már teljesen birtokába jutott Weitzer-féle alapítvány egy része a hagyományozó végrendelete szerint az iskolák létesítésére lévén fordítható: a közönség anyagi erejének újabb megterhelése nélkül a szóban lévő épület kibővítés nézetem szerint a hagyaték terhére lenne foganatosítható.

Ehez képest felkérem a közönséget, sziveskedjék engem részletesen tájékoztatni arról, hogy a szóban lévő alapítvány mily mértékben lesz a kibővítés céljára felhasználható.

Budapest, 1908. évi június 13 án.

Kossuth.

Ere a felszólításra a közönségnek rince mit felelt. A fa és fémipari iskola épületét a város emelte s az állam bért fizet érte. Arról, hogy ezt a bért felemeli a kereskedelmi kormány, az iskola fenntartó hatósága, nem szól a miniszteri leirat.

Az aradi honvédek német imádsága.

Szabálytalanság az urnapi istentiszteleten.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, június 19.

Az Aradi Közlöny hasábjairól számúzve van az a tendencia, mely minden katonai kérdést szándékosan kiélez, mely még ott is közjogi, vagy nemzeti sérelmet lát, ahol egy kis magyarázat és felvilágosítás révén mindenki meggyőződhetik arról, hogy a katonai hatóságokat, kötelességükhöz híven, nem vezeti ellenszenv a magyar nemzet és annak intézményei iránt. Nem szoktuk a katonai kényes kérdések erőszakos megbolygatásával megnehezíteni azoknak helyzetét, akik a törvények és rendeletek betűihez való szigorú ragaszkodásra vannak utalva felelősségteljes és sokszor emberfölötti tapintatot, éleslátást megkívánó állásukban. A hadsereg és tagjai feladatának teljesítését rokonszenvesen nézzük, ha hivatásunkhoz mérten egy-egy eseményt regisztrálunk s e közben rámutatunk a hibákra és bajokra, akkor az intézménynek akarunk csak hasznára lenni. Ebből a szempontból ítélendő meg az alább elmondandó s a magyar honvédség szolgálati nyelvvel szemben elkövetett mulasztásnak a története is.

Az aradi helyőrség Urnap ünnepét a várban levő helyőrségi templomban ünnepelte meg hivatalos istentisztelet keretében. Az istentisztelet, mint a szolgálati szabályzat azt pontosan előírja, épen olyan hivatalos funkció mint bármilyen katonai szolgálat. Az állomásparancsnokság — amely a legfőbb helyi hatóság — rendeli el napiparancsban annak idejét, s kirendeli az azon megjelenni tartozó csapatokat és tiszteket is. Az istentisztelet hivatalos, szolgálatszerű jellegét mi sem jellemzi élesebben, mint hogy azon a tisztikar és legénység teljes szolgálati díszben vesz részt, utána pedig a legmagasabb rangú parancsnok előtt a csapatok, a zászlóval együtt, elvonnak. Ezt mind a szolgálati szabályzat I-ső részének 58 ik fejezete írja így elő.

A tegnap megtartott istentiszteleten az aradi helyőrség összes csapatai résztvettek. Kivoltak rendelve állomásparancsnoksági parancsral, a honvédség kötelekebe tartozó csapatlestekek is: a honvédegyalogság és huszárság. Az istentiszteleten Allersdorfer Julián katonai lelkes zenés misét szolgáltatott a katolikus vallás szertertartása szerint. Misa után azonban a lelkes ő felségeért imát mondott, még pedig német nyelven. Az ima a jelen voltak állítása szerint valóságos remeke volt az egyházi költészetnek. Formailag és tartalmilag magas röptű, mély gondolatokban gazdag, emelkedett hangú. Azonban mindezek dacára nekünk nagyon is sérelmes. A magyar királyi honvédség, mely magyar nyelven, az ő szolgálati és vezényleti nyelvén esküszik hűséget a magyar királynak és a magyar államnak, mit keresett ott hivatalosan, legfelsőbb parancsra kirendelve, ahol a császári és királyi hadseregnek egyik funkcionáriusa német nyelven végezte hivatalos katonai

szolgálatát. A honvédség csapatait magyar nyelven vezényelik, magyar nyelven adminisztrálják s magyar nyelven tanítják imádkozni is.

Mert a katona az imát is mint szolgálatának egy részét végzi el s ha ilyen-nemű istentiszteletre vezetik a legénységet, akkor úgy szerelik fel, mintha háboruba menne. A honvédhuszárok például karabélylyal felfegyverkezve vonultak ki a tisztek pedig szolgálati jelvénynyel. A honvédcapatok hűsége a legfelsőbb hadur iránt épen olyan mélységes és tiszta, mint a közös hadseregé, de a magyar állam törvényei iránt való tisztelet is benne foglaltatik a hűségesküben. A magyar király is megesküszik, hogy megtartja és megtartatja az általaszentesített törvényeket s ezt tekintetbe kellene venni azoknak, akik bizonyára a legnemessebb intenciók által vezetettve, a magyar honvédség intézményével szemben ezt a hibát elkövették.

A néppárt Wekerle ellen.

Vásárhelyi Dezső afférja.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, június 19.

Egyáltalán nem látszik meg a politikai világban, hogy nyár van. Olyan pozsgó az élet, mint a legnagyobb politikai munkaidőben. Az utóbbi napokban Justh Gyula érthetetlen magatartása ad anyagot politikai rovatoknak. Günther ma már elintézt ember, ami koalíciós nyelven azt jelenti, hogy marad, legalább — egyelőre.

A politika eseményei itt következnek:

A végrehajtási novella.

A képviselőház ismert határozata folytán a Ház igazságügyi bizottsága ma délután újból foglalkozott a végrehajtási törvényjavaslattal. Holló Lajos elnök az ülés megnyitása után foglalkozott a bizottság ellen intézett támadásokkal, amelyek szerint a bizottságban nem a legkoncepciónsabb formában folynak a tárgyalások és mintha itt az igazságügyminiszter ridog magatartása folytán lehetetlen volna módosításokat keresztülvinni. E támadások ellen a bizottság nevében tiltakoztak. Bejelentik, hogy napirend előtti felszólalásokra jelentkeztek Bizonny Ákos, Visontai Soma, Kelemen Samu és Baross János. A két utóbbi a bizottságának nem tagja, ezeknek nem is adják meg a felszólalási jogot.

Bakonyi Samu, a végrehajtási novella előadója, foglalkozik azokkal a kifogásokkal, amelyeket a javaslat ellen felhoztak. Kijelentik, hogy azok legnagyobb részével a bizottság már foglalkozott és azok felett most napirendre kell térni.

Bizonny Ákos: Teljes bizalommal van az igazságügyminiszter kiváló egyénisége iránt: és indítványozza, hogy mivel a képviselőház nem jelölte meg a módosítást kívánt pontokat, a bizottság ne is menjen bele semmiféle tárgyalásba.

Holló Lajos: Hozzájárul a bizalmi indítványhoz, helyesebbnek tartja azonban, ha a bizottság belemenne a javaslat újabb tárgyalásába.

Günther Antal igazságügyminiszter: Bár szerinte az említett kifogások legnagyobb része olyan, hogy azokat a Ház plénuma előtt is el lehetett volna intézni, mégis az újabb tárgyalás mellett van. Mivel ő a javaslat tárgyalásának elhalasztásához hozzájárult, korántsem

azért tette, mintha nem lett volna meggyőződve az igazságügyi bizottság rendíthetetlen támogatásáról, hanem neki el kellett utazni és ezért előírt a képviselők óhajának.

Esután a bizottság részletes tárgyalás alá vette a javaslatot. Minden egyes pontnál nagyobb vita volt, s minthogy az egész javaslatot le nem tárgyalhatták, a tárgyalást holnap folytatni fogják.

Justh konfliktusa Vásárhelyi Dezsővel

A P. N. írja: A képviselőház elnöke az utóbbi időben kezd népszerűtlenségben a Ház tagjai szemében erősen közeledni az igazságügyminiszterhez. Tulságos temperamentumos, nem sokra becsüli az elnöki emelvény alatt nyüzsgő társaságot s ennek untalan kifejezést ad. A Vázsonyi Vilmossal való esete ötletéből beszéltek ma apró pletykákat a képviselőkhöz való viszonyról. Az egyik eset: legnagyobb Vásárhelyi Dezső aradmegyei képviselővel történt. Az elnök felhívta magához, mert valamit mondani akart neki. Vásárhelyi felsietett, de az elnök közben már mással beszélgetett. A képviselő várt keveset, azután leült az egyik jegyzői székbe.

Ebben a pillanatban vette észre Justh. Egészen elkékkült a haragtól. Siatargó hangon szólt rá:

— Hogy mertél ideülni? Pusztulsz el mindjárt?

A képviselő provokálni akarta az elnököt, de erről lebeszéltek. Azonban semmiestre sem tartozik immár az elnök legőszlatébb hível köze.

Egy másik történet Semssey László gróffal esett meg. Rövid idő óta néhány képviselő csontból készült cigareta-imitációval járkal a Házban. Az egész móza arra jó, hogy míg a fodormenta-illatu csontdarabot szopogatják, nem szivaroznak. Semssey, akin nikotin-mérgezést konstatáltak, szintén ráadta fejét: a csontcigaretára s bevitte az ülésterembe is. Justh, akit nagyon bosszant ez az ártatlan mulatság, elküldte hozzá az egyik jegyzőt:

— Mondd meg Semsseynek, — rendelkezett — hogy azonnal vegye ki szájából a csontcigaretát.

A jegyző visszajött:

— Semssey azt mondta, hogy egészen privát dolog, mit tart a szájában.

Az elnököt elfuotta a düh:

— A Ház előtt fogom felköltani, hogy engedelmeskadjék! Mondd meg neki.

Semssey erre letette a cigaretta-utánszt. De ő is gondolt ehhez egyet-mást.

Igy szaporodnak csip csup semmiségekben Justh Gyula ellenségei.

Már a néppárt is elégedetlenkedik.

Wekerle szeszadójavaslatának ellenzői közé sorakozott most a néppárt is. A néppárti képviselők, kiknek legnagyobb része felvidéki, e javaslat intézkedéseit felettébb sérelmesnek tartják a *felvidéki szeszgyárakra nézve*. E gyárak szerintük sokkal kedvezőtlenebb helyzetben vannak, mint az alföldi gyárak és a néppártiak azt hangoztatják, hogy e javaslat következtében e gyárak sorra el fognak pusztulni.

Rakovszky István és Beniczky Odön képviselők ma délelőtt fel is keresték Wekerlét és bejelentették neki, hogy abban az esetben, ha a felvidéki gyárak kedvezést nem kapnának, kénytelenek volnának a *javaslat ellen szavazni*, sőt Rakovszky már fel is iratkozott a javaslat ellen. A képviselők és a miniszterelnök közti tanácskozásban, melyben Zichy

Aladár gróf, a néppárti miniszter is részt vett, a miniszterelnök végül kijelentette, hogy a *felvidéki szeszgyáraknak némi kedvezményt fog adni*. Wekerle e kijelentésébe a néppárt egyelőre belenyugodott.

Szelléné a fogházban.

Ma hirdette ki az aradi törvényszék Szelle Józsefné előtt a kuria ítéletét, amely az asszonyt uzsora miatt három hónapi fogházra ítélte. Szelléné néhány napi halasztást kért s mikor ezt az ügyész nem adta meg, csak erőszakal lehetett a fogházba vinni.

Izgalmas ítélethirdetés.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, június 19.

Alig néhány hónap kérdése még és Szelle József, Arad botránykrónikájának egyik leghírhedtebb hőse, bántatlanul hazajöhet arról a terra incognitáról, ahova büntetése elől sikerült elmenekülnie. Ha szeptemberre — amint beszélnek — tényleg hazajön, feleségét még az aradi törvényszék fogházában fogja találni, ahova ma délelőtt izgalmas jelenetek után egy fogházőr lekísérte.

Szelléné bátrabb volt férjénél: szembenézett a nyakába zudult pörök egész tömegével és egy eseten kívül mindenütt helyt is állott. Abban az uzsorapörben, a melyet egy volt aradi huszárcapitány indított ellene, a törvényszék hat hónapi fogházra, a tábla és legutóbb a kuria is *három havi fogházra* ítélte el. A kuria ítéletét ma hirdette ki a törvényszék Szelléné előtt. Az asszony, akit előbb kétszer is hiába idézett meg a törvényszék, ma néhány napi halasztást kért büntetése megkezdésére. Az ügyész nem teljesítette a kérelmet, mire Szelléné hangos jajveszékésre fakadt. Végre is az ügyész fogházőrrel vitette ki a makacszkodó asszonyt.

Az izgalmas esetről s előzményeiről így számol be tudósítónk:

Szelléné pöre.

Tizenegy esztendeje már, hogy Szelle Józsefné, kinek akkor még tekintélyes vagyona és előkelő társadalmi pozíciója volt, zsarolás és hamis vádaskodás miatt feljelentette Wasmer Gusztáv báró, az aradi cs. és kir. 3. Hadik huszárezrednek akkor még tényleges szolgálati viszonyban álló századosa. A dolog nagy port vert fel; akkor még senki sem sejtette, hogy nemsokára beüt a Szelle-botrány, de a közönség így is óriási érdeklődéssel leste az ügy fejleményeit.

Az uzsora vádját arra alapította Wasmer báró, hogy Szelléné 1897-ben három ízben adott neki 200—200 forintos kölcsönt, még pedig úgy, hogy az ilyen összegű hitellevelek ellenében mindannyiszor 180—180 forintot fizetett ki neki. A levont 20 forintot két hónapos kamatnak számította be, s minden további hónapra 10—10 forintnyi kamatokat szedett. Szelléné, mikor pénst nem kapta meg a kitűzött határidőre, hamis vádat emelt Wasmer ellen, elmondta, hogy a százados megszkökött adóssága kifizetése elől.

Az 1905. novemberében tartott tárgyaláson, amely bővelkedett érdekes és izgatott jelene-

tekben, a tanúk nagy része Szelléné ellen vallott és így a bíróság Szelléné a zsarolás büntetésében rosvott multjára való tekintettel *hat havi fogházzal és három hónapra átváltoztatható 1000 korona pénzbüntetéssel sújtotta.*

A kuria ítélete.

Felabbezés folytán az ügy a nagyváradai tábla elé került, amely csupán uzsoravétségben mondta ki bűnösnek az asszonyt és ezért büntetését három hónapra szállította le. A királyi kuria ez év február 6-án hozzájárulta a tábla ítéletéhez és határozatát megküldötte az aradi törvényszéknek.

Az aradi törvényszék a mult hetekben két szer is megidézte Szelléné, de az asszony az idézésekre nem jelent meg. Ma reggel önként jelentkezett az ügyészségnél az ítélethirdetés meghallgatására, abban a biztos reményben, hogy rövid időre halasztást kap büntetésének megkezdésére. Ügyvéd fia csak nemrég jött haza, két kisebbik fia elhelyezéséről azonban még nem gondoskodott. Ugy tervezte, hogy csak a hónap végén, vagy a jövő hó elején kezd meg fogházbüntetésének leülését.

Be a fogházba!

Délelőtt tíz órakor meg is történt az ítélethirdetés. Miután az ítélet felolvasását befejezték, Szelléné odafordult Kovács József királyi ügyészhez és néhány napi halasztást kért, hogy büntetésének leülését megkezdje. Kovács ügyész erre kijelentette, hogy tekintettel a vétség természetére és arra, hogy harmadfoku jogerős ítélettel állanak szemben és ezt az elkölt is előre tudta, *a halasztást nem engedélyezi.*

Szelléné nagyon meglepte a váratlan szigorúság. Ujra megismételte kérését és mikor erre megint tagadó választ kapott, zokogva fordult az ügyészhez:

— *Ügyész ur kérem, legalább holnapig adjon halasztást! Két kiskoru gyermekemről kell gondoskodnom! Hiszen nem szököm én meg!*

Az ügyész azonban hajthatatlan maradt. Az asszony hangosan jajveszékálni kezdett:

— *Ha önnek gyermeke volna, nem tenné ezt! —* mondta sirva. *Csak holnapig hagyjanak szabadon!*

Kovács ügyész felszólította az asszonyt, hogy távozzék a börtönről. A zokogó Szelléné ekkor sem mozdult. Az ügyész erre odaállt a fogházörnek:

— *Kardos fogházőr, megkapta a parancsot, teljesítse kötelességét!*

— *Kérem, —* mondotta felegyenesedve Szelléné — *nem vagyok én paraszt, nem kell engem vinni!*

A fogházőr azonban megfogta az asszony karját és vitte őt az ajtó felé. Az ajtónál még egyszer visszafordult Szelléné, az őt azonban elhúzta az ajtó felé és lekísérte a fogházba.

Az első emeleti fogház egyik külön női cellájában helyezték el Szelle Józsefnét. Szép tiszta cella, amelyben Szelléné kérelmére még azt a kedvezményt is megadták neki, hogy egy kis párnán fekdüdjék és otthonról hozatott takaróval takarózzék. Ma délután eszközölte ki ezt az engedélyt számára ügyvéd-fia, aki fennjárt az ügyészségnél és annak engedélyével meglátogatta anyját. Szelléné különösen az sújtotta le, hogy a törvényszék nem teljesítette halasztási kérelmét. Fianak is keserves hangon panaszkodott e miatt és kérte őt arra, hogy vigyázzon kis testvércire.

Jaj, a váltóm!

— Kávéházi beszélgetés —

Az egyik: (A főpincérhez.) Miska, a kávéhoz hozzon egy gukkert is.

A másik: Mióta iszod te a kávé gukkerral?

Az egyik: Csak ma kell hozzá gukker, azon keresztül lesem a Lengyel-ház égését. Érdekelve vagyok a Polgári takarékpénztárban.

A másik: Te is? Én is. (A pincérhez.) Jani egy gukkert, de gyorsan. Nézd azokat a tüztöltőket, hogy sietnek, már a templom előtt vannak.

Az egyik: Ezek is akkor sietnek, mikor nem kell. Nem értek volna rá egy óra múlva jönni? (El kezd kacagni.)

A másik: És te ilyenkor röhögsz, már ott vannak a templom végénél és te röhögysz? Fél óra múlva ott lesznek a tűznél és a mi váltóink nem égnék oda.

Az egyik: (Még jobban kacag.) Te szerencsétlen, hát nem látod, hogy a gőzfecskendővel vonultak ki. Itt se lesz máma oltás. Meg vagyok mentve. Ez a tűz ezer koronát hoz a konyhára.

A másik: (Megigazítja a gukkert.) De hogy robognak! Öt perc múlva a Központi előtt lesznek. Te, én nem bízom abban a gőzfecskendőben, az még képes funkcionálni.

Az egyik: Egész nyugodtan ihatod a kávédat, az már nem tudja, mi a kötelessége. Kivonul minden tüzhöz, hogy emelje a tüztöltőség fényét, ott elkezd fujni magából, mintha ő lenne a világ legjobb fecskendője, de vizet, azt nem ad ki, nicht um die Welt. Ebben megbízhatok.

A másik (Rémülten): Te amarról katonák jönnek a tűzhöz. A tüztöltőség pedig már a Központihoz érkezett.

Az egyik (Ijedten felugrik): Mi az, katonák? Ennek fele se tréfa, azok elfogják oltani a tüzet. Istenem, istenem, hogy minek avatkozik a hadsereg a civilek dolgába. Miért nem bízzák ezt a dolgot a tüztöltőségre.

A másik: Barátom, végünk van, a tüztöltők már a Kerpel boltja előtt vannak, husz perc múlva odaérnek a Lengyel házhoz és akkor fuccs. Ni, a katonák már a ház tetején vannak.

Az egyik: Én telefonálok a hadügyminiszternek. Ez közönséges terrorizmus, mi köze a katonaságnak egy polgári tüzhöz, pláne láthatják, hogy Polgári takarékpénztár van kiírva az épületen. Ez nem kincstári bank. Ilyent is csak ennél a kormány-nál engednek meg maguknak.

A másik: Barátom, a baj még nagyobb, a tüztöltőség már a Fischer Eliz-palota előtt van, tíz perc múlva odaér a tüzhöz. Én sietek és beszélök a katonákkal...

Az egyik: (Megsemmisülten.) Elkéstünk. A katonák odaértek a Lengyel házhoz, de már késő, azokat a váltókat már nem menthetik meg — nekünk.

A beszélgetést ellette

Daru.

SPORT.

+ **Atletikai viadal.** Ismét gyakori éljenzéstől volt hangos csütörtök délután az Aradi atletikai klub Török Gábor-utcai sporttelepe. A délutáni órákban kerekedett eső kissé gyér közönséget engedett ki a versenyre, pedig a később elült eső, a kellemesen lehűtött levegővel a versenyre legalkalmasabb időt adott. A kint volt lelkes közönség igen sok szép és értékes küzdelemnek volt szemtanúja, melyből kimagaslók Mudra Istvánnak az Aradi atletikai klub tagjának klasszikus díszkoszvetési rekordkísérlete. A verseny eredményei a következők.

I. 100 yardos junior siktatás: négy előfutamból és két középfutam után a döntőben 1. Szathmáry Kálmán AAC. 11 mp., 2. Stenger Mór TAC., 3. Belu Gyula TAC. két yarddal nyerve.

II. **Díszkoszvetés:** 1. Rácz László 36-36 SZAC., 2. Witzeneitz Márton TAC., 3. Kéri József SZAC.

III. *Sulydobás* csapat verseny: 1. a szegedi AK. csapata (Rácz, Kéri, Fáy, Pető, Abraham), 2. az AAK. csapata (Alt, Mudin, Molitorisz, Fikler, Gregus)

IV. *Sulydobás egyéni*: 1. Rácz László SZAK. 11 59 m., 2. Kéri József, 3. Mudin István.

V. *200 yardos síkfutás Délmagyarország bajnokságáért*: 1. Valerian László AAK. 25¹/₂ mp., 2. Stenger Mór TAK, 3. Belu Gyula TAK. könnyen nyerve.

VI. *Magasugrás Délmagyarország bajnokságáért*: 1. Szigethy Jenő AAK. 165 cm., 2. Magyar Miklós AAK. 161 cm., 3. Ziffer Sándor AAK. 158¹/₂ cm.

VII. *Staféta futás*. 1. Az AAK. I. csapata (Korányi, Szathmáry S., Szathmáry K. Valerian). 1 p 42¹/₂ mp., 2. A Temesvári Atl. Klub csapata (Stenger, Belu, Gayer, Belu). A nap legjobb versenye, melyben a temesváriak biztosnak látszó győzelmét Korányi és Valerian remekül meghusitja.

VIII. *Egy angol mértföldes futás*. 1. Belu Sándor TAK., 2. Jorgó R. AAK., 3. Bodrogi J. AAK.

A verseny gyors és szabatos rendezésben folyt le, mely az AAC. nőkegyének ebbeli kiválóságát bizonyítja.

Pénzhamisító banda Világoson.

Az aradi rendőrség sikere.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, június 19.

Az aradi rendőrség ma jól szervezett pénzhamisító bandának ügyes és ravasz nőtagját tartóztatta le. Az asszony, akit *Kirpács* Tanaszienének hívnak, kihallgatása alkalmával öreg, fegyházviselt gonosztevőket megszegyentő ravaszsággal akarta a rendőrséget félrevezetni s a legügyesebben színelte együgyűséggel azt szerette volna elhitetni, hogy ő szerencsétlen áldozat, akit a Világoson és környékén dolgozó pénzhamisítók vak eszközül használtak fel. Azonban a nála talált és pénzhamisításhoz szükséges eszközök mellett bizonyítanak, hogy az asszony egyike a legveszedelmesebb bűnösöknek.

Az esetről ezeket írjuk:

Ma délelőtt *Jesrina* Lajos rendőr előállított egy asszonyt, aki egy *Boros-Béni-téri* festékkereskedésből jött ki s midőn a rendőrt meglátta, futásnak eredt. A rendőr úsába vette s midőn elérte, az asszony zsebébe nyúlt, ki vett abból egy levelet és összetépte. Ez még inkább felkeltette a gyanút s a rendőr előállította a nőt. A rendőrségen megmotozták s a következő tárgyakat találták nála: egy nagy üveg fírnaiszt, egy doboz aranyozó port, marásra szolgáló folyadékot, ecseteket, bádóg tányérokat, két darab, négyzetben összehajlított keskeny vaslemez, a melyek egymással szembe állítva ugyanezen helyen háromszög alakú bevéséssel vannak ellátva, mely arra szolgál, hogy ezt a keretet kitöltésük agyaggal s ebbe sajtólják a hamisítandó pénz negatívját.

Előadta, hogy június 13-án *Birtics*ből (Kriszsszóköny-megye) Világoson át Aradra akart jönni. Világoson megismerkedett egy román emberrel, a kinek a nevét nem tudja, s ennél töltött egy napot. Ennek rábeszélésére jött be Aradra s bevásárolt itt egy festékkereskedésben olyan dolgokat, melyek a pénzhamisításhoz szükségesek. Ez a román azt mondta neki, hogy hamis pénzt gyárt s mutatott is neki négy vagy ötszáz korona értékű tíz és huszkoronásokat, melyek állítása szerint ólomból készültek. Többet a pénzhamisításról nem tud. Mikor *Török* Lajos rendőrfogalmazó ezek után azal fenyegette meg, hogy letartóztatja ha őszinte és töredelmes vallomást nem tesz, beszéd helyett keblébe nyúlt s onnan száztíz korona arany pénzt vett elő, a melyek azonban nem voltak hamisítványok.

Az ezután hozzá intézett kérdésekre egyáltalában nem adott feleletet. A rendőrség azt hiszi, hogy az asszony tettett együgyűsége mögött valami nagyobb szabású bűntény rejlik. Ezt a feltevést megerősítették a délután folyamán megérkezett világosi csendőrök is, akik a rendőrségen elmondották, hogy *Világoson és a környéken sürűn találnak hamisított arany pénzt*. A csendőrök a letartóztatott asszonyt Világosra szállították s magukkal vitték a bűnjelket is, a melyeket a további nyomozás folyamán fognak felhasználni.

Egy fűszálat! Egy fűszálat!

Gyerek-deputáció a polgármesternél.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, június 19

Szokatlan deputáció járt ma délelőtt *Varjassy* Lajos polgármesternél. A küldöttség annyiban különbözött a többi mindennapos deputációtól, hogy tagjai között nem volt egyetlenegy adófizető polgár sem, sőt valamennyien olyan férfiak voltak, kik ez uttal először léptek át a városháza kapuját s aradi létükre nem kértek se utcakövezést, se aszfaltozást, sem pedig városi földbérletet.

A Baross- és Salacz-parkok apró világa nevében tizen-négy kis aradi gyermek tisztelgett a polgármester előtt és arra kérte, hogy eszközölje ki nekik azt, ami után az ő kis szívük oly régóta vágyakozik: a parkok pázsitos területének szabad használatát.

Mert ez az ügy éppen úgy belenötte magát Aradon a tengeri kigyók sorába, mint akár a vashid, akár az indóház, tüzelraktanya és a többi évek óta vajdó, átkozott közkérdés. A tavaszt ugyanis nálunk nem a golyák érkezése jelezi, hanem a gyerekeket hajszoló parkososzők. Amint kibújik a földből az első fűszál, s az aszfalton nőtt, csenevész városi gyerek közelebbi ismeretségbe akar kerülni vele, nyomban feltűnik a láthatáron a parkosos és kezdetét veszi egy épenséggel nem épületes hadjárat, mely eltart egész késő őszig.

Az utóbbi években már történt némi modern haladás ebben a szerencsétlen ügyben, amennyiben a gyerekeknek csak addig volt tilos a parkok pázsitjára lépni, amíg az első fűtermés le nem kaszálták. Azután megengedték nekik. Az idén ez a kaszálás késik s így történt, hogy néhány kocsiide-réknyi széna miatt — melyből bizony nem sokat pusztítanak el azok az apró piskóta lábak — még ma is a legszigorubb csősz uralom dühöng a város parkjaiban.

Most végre a közvetlenül érdekelt lelkes parklátogatók, maguk a gyermekek vették kezükbe az ügyet és elmentek deputációba a polgármesterhez. A tizennégy tagból álló kis küldöttséget *Stauber* Pista vezette, aki formás kis beszédben kérte a polgármestert, hogy nyissa meg szívét Arad apró társadalmának régi óhaja előtt és engedje meg nekik, hogy szabadon szaladgálhassanak a parkok gyepes területein. A kis szónok ígéretet tett egyben, hogy a virágokra és ültetvényekre vigyázni fognak, mert azoknak bajuk nem esik. Befejzésül a város kis legényei és leányai nevében virágcsokrot nyújtott át a polgármesternek.

Varjassy Lajos kedves szeretettel fogadta a kis deputációt és megígérte, hogy a szombati tanácsülésnek pártolólág terjeszti elő a küldöttség kérelmét. Mire a megjelentek viharos éljenzésbe törtek ki.

A történelmi hűség kedvéért feljegyezzük, hogy az első gyermek-deputációban *Leitner* Jani, *Mandl* Gyurka, ifj. *Boros* Iván, *Székely* Gyuri, *Schwarz* Feri, *Schwarz* Jenő, *Lakatos* Géza, *Unger* Zoltán, *Ernő* és *Ella*, *Varga* Imre, *Cziffra* Géza, *Stauber* Pista és *Janesi* vettek részt.

Izgalmas bíróválasztás.

Vádirat a kovaszinci román vezetők ellen.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, június 19.

Az idén január 20-án volt Kovassinc aradmegyei községben a bíróválasztás. A tulzó románok is állítottak jelöltet, de azt *Faragó* István világosi főszolgabíró nem jelöltette a szabályok értelmében. Ezért az a csoport, amelynek jelöltje kimaradt a kandidáltak közül, mindenképen lehetetlenné akarta tenni a választást és féktelenül izgatott.

Ekkor történt meg az, hogy *Kure* János kovaszinci román papot a csendőrök vasra verték és a szigorú hideg időben a világosi főszolgabírósághoz, kísérők, ahonnan csak órák múlva bocsátották szabadon.

Emlatt indvalesvőben már a képviselőházban is inerpelláltak és Aradmegye közgyűlési termében is felelősségre vonták a román bizottsági tagok *Faragó* főszolgabírót.

Az aradi kir. ügyészség megindította a vizsgálatot az izgatók ellen s többek között *Kure* János papot is vizsgáltnak vetették alá. A kir. ügyészség ma készítette el a vádiratot, amelyből kiderül, hogy *Kure* letartóztatása jogtalan volt. Ugyanis az ügyészség a vádiratban a vizsgálatnak *Kure* ellen való megszüntetését kéri, mert róla semmit se lehet bebizonyítani a rendőrség vádjaitól.

Az ügyészség vádat emelt *Kure* Adrián, *Koregán* Mihály, *Cigány* Virgil, *Nadasán* Niga és *Kis* Marián főcímvesek ellen, akiket hatóság elleni erőszakkal, meg izgatással és lázítással vádol meg.

A vádirat szerint ezek a tulzó románok állítólag ezt kiáltották s a tömeget így izgaták a választás alatt:

— Törjétek le a község házára, akadályozzátok meg a választást, dobjátok ki az ablakon a főbíró, meg a jegyzőt. A csendőröktől ne féljétek, hanem vegyétek el tőle a puszkákat.

A tömeg az ő felhívásukra és az ő vezetésük mellett be is törte a község háza kapuját és rövid időre megzavarta a választást.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A színház műsora:

Vasárnap: Délután: Csizmadia mint kísértet, népszínmű. Nép- és gyermekelőadás. Este: Tatárjárás, operett. Bemutató és megnyitó előadás.

Hétfő: Tatárjárás, operett.
Kedd: Tatárjárás, operett.
Szerda: Tatárjárás, operett.
Csütörtök: Fátum, dráma. Gál Gyula vendégfelleptével.

Péntek: A veres talár, dráma. Gál Gyula vendégfelleptével.

Szombat: Biboros, dráma. Ujdonság. Gál Gyula vendégfelleptével.

Vasárnap: Délután: János vitéz, énekes játék. Este: Előmult harangok, színmű. Gál Gyula vendégfelleptével.

Hétfő: Biboros, dráma. Gál Gyula vendégfelleptével.

* Gál Gyula vendégszereplése. A nyári szezon első hetének műsorát a színház igazgatósága érdekesen állította össze. A nívós műsor egyik eseménye a Tatárjárás premliérje, a másik pedig Gál Gyulának, a budapesti Nemzeti Színház kiváló művésznének vendégszereplése. Gál Gyula öt estén át fog vendégszerepelni s az aradi közönségnek legújabb alakításait fogja bemutatni. Első fellépése csütörtökön lesz, amikor a Fátum-ban lép fel. Pénteken a Vörös talár államügyészét játssza, amely egyik legkiválóbb alakítása. Szombaton ujdonságban lép fel az illusztris művész. A budapesti Nemzeti Színház egyik nagysikerű ujdonságának, a Biboros-nak

clmszerepét játssa. A jövő vasárnapon Rákosi Viktor hatásos szlaművében, az Elnémult harangok-ban, Todoroszku pópát játssa. A jövő hétfőn a Biboros-ban bucsuzik el Gál Gyula az aradi közönségtől.

* A sport Japánban. Azt a bámulatos haladást, melyet Japán minden téren felmutat, gyönyörűen illusztrálja sportélete is, mely bár sokban különbözik az európai sportoktól, fejlettség és érdekesség tekintetében semmiben sem marad a miénk mögött. A d:siu dzeicut a sajátos japán birkozási módszert példálul, ma már az egész világon úszik és főlébe helyeszik a régi görög római birkozó rendszernek. Az *Uránia* színház gyönyörű mozgólényképben mutatja be a japán sportokat és nemcsak a sportemberek, hanem a laikusok is igazi élvezetet találhatnak ebben a szokatlan és érdekes látványban. Az *Uránia* legújabb műsorán szerepel *Brasília* és több érdekes mozgólénykép.

* A Tatárjárás premiérje. A színtársulat énekes része nagy ambícióval készülődik a vasárnapi megnyitó-előadására. A *Tatárjárás* című nagyszerű, látványos operettből naponként folynak a próbák. Ma este megérkezett Aradra az újdonság szerzője, *Kálmán Imre*, aki a holnapi próbákat személyesen fogja vezetni. Az eseményszámba menő újdonság főszerepe: *Wlassák Vilma*, *Sz. Rontai Boriska*, *H. Harmath Jzsa*, *Kun Irén*, *Zalay Margit*, *Hunyady Leóvev*, *Várnay Dolly*, *Mártonfy és Ujj* játsszák. Érdekes lesz a darab második felvonása, amelyben Hunyady Józsefet *Gyurkovics András* jó hírnevű aradi cigányprimás és zenekara fogja a nyílt színpadon kísérni. Vasárnap délután *Szigeti József* pompás népszínműve, a *Csismadia mint kísértet* kerül színpadra. A népszínműben a főszerepeket *H. Körössi Juci*, *Benkőné*, *Várnay Dolly*, *Kulcsár*, *Faludy*, *Mártonfy* játsszák.

Le a söradóval!

Az aradi sörraktárosok felebbezése.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, június 19.

Aradváros legutóbbi közgyűlése tudvalevőleg kellemetlen meglepetést hozott a város sörraktárosainak, korcsmárosainak és közvetve annak a közönségnek is, amely his nem is árulja, de fogyasztja a sört. A pezsgő- és kártya-átlóval egyetemben kimondta ez a közgyűlés, hogy a sör hektoliterjét két korona városi fogyasztási adóval sújtja.

Jelentük már, hogy ez a közgyűlési határozat az érdekeltek körében nagy visszatetszést kelt. A sörnek ilyen nagyfokú megdrágítása mozgalomra szolgáltatta a korcsmárosokat és sörraktárosokat, az utóbbiak pedig a nagy sörgyárak figyelmét is felhívták az ügyre. A mozgalomnak hamarosan meglett az eredménye is: a sörraktárosok elhatározták, hogy megfelelnek ezt a közgyűlési határozatot, a gyárak pedig kijelentették, hogy odafont a miniszteriumban mindent el fognak követni, hogy a felebbezés folytán a határozat meg is sen. m. sítessék.

A sörraktárosok felebbezése már el is készült és holnap benyújtják azt *Varjassy* polgármesterhez felterjesztés végett. Az érdekes felebbezés, mely különben a kőbányai sörgyárak közös ügyészének munkája, hivatkozik elsősorban az 1899 évi VI. t. c. re, melynek értelmében a községek és városok a sörnek fogyasztási vagy bevitele után semmiféle fogyasztási vagy beviteli díjat bármely néven vagy címen nem szedhetnek. Ugyanezen törvény 8. és 5. §-ai tartalmazzák azokat a fogyasztási adópótlékokat, amelyek az állami adó alá eső fogyasztási cikkek után kormányhatósági engedéllyel kiróhatók és ezek között a sör nem szerepel. Ezek után így folytatja a felebbezés:

„Feleslegesnek tartjuk utalni arra, hogy ez a tervezett fogyasztási adópótlék csak újabb, még súlyosabb megterhelést jelent a fogyasztásnak, elsősorban pedig Aradváros sörraktárosainak és sörkereskedőinek. Gazdaságilag is méltánytalan és helytelen a tervezett fogyasztási adónak behozatala, de pénzügyi és általános közgazdasági szempontból is hátrányos az. Egyre azt hangoztatják, hogy a kisember megélhetését kell megkönnyíteni, és most oly újabb teherral állnak elő, mely lényegileg csakis a kisembert sújtja, mert hisz a sörivők legnagyobb kontingensét a kisemberek tömege szolgáltatja, mely munkájával erre az üdítő és egyúttal tápláló italra rá van utalva. Még csak az sem hozható fel a sör ellen, hogy az néprontó ital, mert felesleges hangsúlyozni, hogy az elsősorban tápláló ital, mert voltaképpen tápláló mezőgazdasági termékek képezik anyagát.”

Ilyen okok alapján kéri a felebbezés a közgyűlési határozat megsemmisítését. A felebbezést eddigelé ösvegy báró *Nopcsa Elek* az ujaradi sörgyárnak, *Lövy Mír* a Higgenmacher-féle sörgyár aradi raktárának és *Deutsch I. Mór* az első magyar részvénytársaság aradi raktárának nevében írják alá.

HIREK.

Sport-botrány.

Bizalmatlanság a Czárán testvérek ellen.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, június 19.

Különös eseményről ír mai lapjában a *Pesti Napló* és a *Budapest*. Ez a két lap beszámol a csütörtökön lefolyt alagi urlovasversenyekről és tudósításában azt írja, hogy a versenyen szereplő *Czárán János* és *Zoltán* a csalódottság miatt földülhódított tömeg erős szavakkal insultálta. Ez azért történt, mert az egyik Czárán-lovagolta ló kiört s ezzel a másik Czáránt diadalra segítette.

A P. N.-nak erre vonatkozó közlése így hangzik:

Az Urlovasok nyári meetingjének csütörtökön volt az utolsó napja. Éppen idejében fejezték be ezt a szezont és szinte jó, hogy szep-temberig a főváros közönsége nem urlovas versenyekben gyönyörködik, mert a csütörtöki utolsó futam után, amikor a helyzetlen *Gara* nyert a nagy favorit *Mehet* ellen, olyan parázs tüntetés keletkezett a két Czárán ellen, akik közül *Zoltán Garát*, *János pedig Mehetet lovagolta, amilyenre példa még alig volt Alagon*. Láttunk ugyan ott már tüntetést máskor is, lehurrogták egyszer a versenybírókat, Krauset, sőt: egy ellovaglást báró *Elzet* is, de ezek csak ártatlan szeszélyek voltak a néphangulatnak, míg a csütörtöki a rég lappangó elégedetlenség és a bizalmatlanság kitörése volt.

Szinte bizonyos, hogy ha a meeting még tovább tart, ezek a tüntetések talán még kellemetlenebb formában, nem nagy előnyre az urlovas sportnak, napról-napra megismétlődnek. Igaz, csütörtökön méltatlanul érte a két urlovast a nép haragja, mert a favorit a végküzdelemben kitört, s ezzel vesztette el a versenyt, ilyen baleset pedig a legkitaláltabb jockey-val is megeshik, de az is bizonyos, hogy az itgatótságnak és a versenyek realitásában való bizalmatlanságnak nem tisztán a rekkenő hőség volt az okozója, s hogy ez nem pillanatnyi szeszélye a versenylátogatóknak, arról bárki meggyőződést szerezhet, aki a versenyvonalakon folyó diskurzust végig hallgatja.

A *Budapest* így számol be a botrányról:

Az utolsó futamban a Junius díjban pedig az történt, hogy a fogadott *Mehet*, *Jankovich Gyula* lovát, amelyet *Czárán János* ült, megverte *Gara*, br. *Inkey* lova, amelyet *Czárán Zoltán* lovagolt. Ezután a futam után óriási sajongásban tört ki a közönség, mert *Mehet*, amely a kistribünnél tényleg nyerőnek látszott, ostor alatt kitört és ezáltal csak másodikként ért a célhoz. A közönség most is óvást követelt és a Czárán testvéreket — esuttal azonban igaztalanul — szidalmakkal illette. Amilyen jogos volt a közönség zugolóda más esetben, épp oly alapszabály volt a második alkalommal.

Ezekből a közlésekből kitűnik, hogy a Czárán-testvérek ellen rendezett tüntetés teljesen jogtalanul történt s csupán a raményekben csalódott vesztesek izgatói hangulatának volt a kitörése, amely nem szokatlan a versenypályákon. Különben is a Czárán testvérek a sportéletben olyan elismert nevet szereztek maguknak, hogy korrektségük kétségen felül áll.

— Időjárás. A meteorológiai intézet jelentése szerint e hó 20-án az időjárás: Meleg elvélve csapadék és zivatarok.

— Sztérényi tiltakozása. Érdekes intermezóról került hír a nyilvánosság elé. Az eset a parlament szerdai ülésének végén történt. *Buzs Barna* többek jelenlétében szemrehányást tett *Sztérényi* államtitkárnak, hogy a kereskedelmi miniszterium akadályozza meg a bortörvény létrejöttét. *Sztérényi* a legélénkebben tiltakozott e vád ellen s újból megcáfolta azt a mendemondát, hogy a földművelési és kereskedelmi minisztérium közt konfliktus van. A borkérdés a minisztériumtanácsban szóba sem került. De az államtitkár e alkalommal élesen hangsúlyozta, hogy a kereskedelmi miniszter a termelővel és kereskedővel szemben való egyforma elbánás álláspontján áll. Tiltakozik ana nézet ellen, mely abból az alapelvből indul ki, hogy a gazda a priori tisztességes, a kereskedő pedig minden esetben tisztességtelen ember. Az államtitkár végül messzehallható hangon kijelentette, hogy nemcsak ragaszkodik az egyforma elbánás elvéhez, de ez elv keresztülviteléhez köti állását.

— Az osztrák diáksztrájk. Az osztrák főiskolai hallgatók sztrájkjáról a következő táviratok szólnak: *Bécsből* jelentik: A műegyetemen, ahol ma kellett volna kezdődni az előadásoknak, kihirdették, hogy az előadásokat, mivel a helyzet még nincs teljesen tisztázva, e hó 22-én kezdik ismét. meg. — *Brünnből* jelentik: A cseh műegyetemen ma megkezdtek az előadásokat. A tovább sztrájkoló diákok azonban a folyosókon énekelnek, kiáltoznak, fútyúlnak, hogy így megakadályozzák az előadások megtartását. A német műegyetemen teljesen nyugodt előadásokat látni tartanak. A német diákok várakozó magatartást foglaltak el. A legutolsó bécsi távirat ezt mondja: Az összes osztrák főiskolák rektorai elhatározták, hogy hétfőn újra megkezdik az előadásokat. A közös eljárás a közoktatásügyi miniszter közbelépésére történt. Rendezés esetén szigorú intézkedésekhez nyulnak és a közoktatásügyi miniszter ez esetben be fogja zárni az összes egyetemeket.

— *Szikszay Ferenc* meghalt. Budapestről írják: Egy nagytehetségű magyar művészzel, aki becsületet szerzett ecsetjével hazánkban a külföld előtt is, ismét szegényebbé lettünk. Ma jelentik a hírt a *Paris* melletti *Orsayból*, hogy *Szikszay Ferenc* festőművész meghalt. Hónapok óta neurasthénia gyötörte, mely tul-feszített munkásságának volt a következménye. Mintha érezte volna élete végét, a legutóbbi időben lázas munkálkodás: f: j: ott ki, egymás-

in rendezte a kiállítást és nemcsak a párti alonban, hanem Londonban is észrevették. hon 4 év alatt két nagy gyűjteményes kiállítást rendezett, amelyről a magyar sajtó egy elismeréssel nyilatkozott. Főleg a tenor erképeknek volt a speciálistája és minden két bájost színharmóniával és mély érzéssel estette meg. Korri végén édesatyja Szikszay Ferenc, az ismert budapesti vendéglős gyászolja, aki rövid idő alatt már a második fiát vesztette el. Temetése június 20-án lesz, amelyre pártfogó barátja, Hock János ország. képviselő utazott Párisba.

— Előgetett német élclap. A Münchenben megjelenő *Simplicissimus* című élclap legutóbbi számában ismétlen karikatúrát közöl a bécsi császárjubiléumról. A képen egy diszruhás magyart a vadak és a batyfrok között szerepeltet, amint egy züllött nőszeméllyel lejt a táncot. E durva támadás miatt az összes magyar lapok egyértelműen követelik a *Simplicissimus* Magyarországból való kitiltását. Aradon is erős visszhangja támadt a barbár élclapnak. Ma este a Központi- és a Városi-kávéházban többen előgettek a *Simplicissimus*-t, mint amely lap nem érdemli meg, hogy magyar kávéház megtérje olvasó asztalát.

— Döntés a közvilágítás ügyében. A közlekedési bizottság holnap délután négy órakor ülést tart, melynek a sorrendjén egyetlen, de annál fontosabb tárgy szerepel. Holnap tárgyalja ugyanis a bizottság az aradi vilamosvilágítási részvénytársasággal kötendő szerződés módosításait és azért a tanács ez uton is kéri a bizottság tagjait, hogy teljes számban jelenjenek meg.

— Eljegyzés. *Epstein* Rezső budapesti műépítész eljegyezte *Mandel* Rórisi kisasszonyt, özv. *Maldeiné* szül. *Montag* urnó bájost és művelt leányát, Budapesten.

— Az aradi gyógyszerészek ünnepe. A magyarországi gyógyszerészek egyesületének aradi járása holnap szép ünnepe: ül: az aradi járás igazgatója, *Csiky* Lukács simándi gyógyszerész *negyven esztendő*s gyógyszerész jubileumát. Az ünnepre az aradi gyógyszerészek valamennyien kimennek Simándra, ahol *Csikyt* lelkes óvásokban részesítik. *Csiky* huszonöt esztendeje igazgatója az aradi gyógyszerész-járásnak, amelynek élén, a terület vezetése és irányítása körül tevékeny működést fejtett ki.

— A városi kertészet ellen. Ma *Schwefler* Ede aradi kertész egy beadványt nyújtott be a városnak, amelyben a város kertészeti üzeme ellenzeme miatt panaszt, hogy ez az aradi kertészetet megkárosítja és magának a városnak is kárt okoz. Kéri a polgármestert, hogy szüntesse meg a városi kereskedelmi kertészetet, mert az adófizető polgárok és a városnak is ez az érdeke. *Schwefler* tavaly sugusztásban is fordult hasonló kérelemmel a polgármesterhez.

— Halálozás. Idősebb *Schäffer* Vilmos volt Vinga város nyugdíjazott rendőrfőkapitánya ma hosszas szenvedés után 68 éves korában meghalt. Temetése a hó 18-án volt.

— Egy kis kabaré viszontagságai. A Lángtesvérek vendéglőjében három estére kabaré előadást rendezett egy kis társaság, amelyet jobbára kerdő, fiatal színészek alkotnak. Ma pénteken este kezdték meg az első előadást, amely mindjárt utolsó is lett. Az előadás nehezen indult, mert a karmester, akit Pestről vártak, nem jött meg. Nosza futkosott a rendező mindenfelé, hogy egy eleven karmestert kapjon a városban. *Tilger* Árpád, a színház karmestere volt erre a szerepre a legalkalmasabb, de őt csak órák múlva találták meg a Neptunfürdőben. A kétségbeesett rendező a vízből huzta ki a mentőangyalát. Azonban ő se ment-

hette meg a kis társaságot, amelyet a publikum nem nagyon tűntetett ki rokonszenvével. A következő napokra hirdetett előadásokat különben a rendőrség nem engedélyezte, mert már a színházi szezon kezdődik.

— Orült a Ferenc József hid tornyán. Fővárosi tudósítónk táviratozza: Budapesten ma délután négy órakor egy örült ember nagy izgalmat okozott a Ferenc József hidon. Nagy arra járó tömeg előtt ledobta kabátját és a budai hídfőnél a hidhoz tartozó láncon felkuszott a hidtorony turulmadarára és ott hadonászni kezdett. A hid alatt megálltak a járókelők és a hidon valószággal megakadt a forgalom. Az ott levő rendőr sehogysam tudta az örült embert lecsalni. Folyton azt ordította, hogy szellemet lát és azok nem engedik lejönni. Végre is tűzoltók vonultak ki a tolólétrával és így is csak nagynehezen tudták megközelíteni az örültet, akit azután megközeve a lipótmezei tébolydába szállították.

— Pusztító villámcsapás. Csanádpalotáról jelentik: Szerdán délután hirtelen zivatar támadt *Blaskovics* Aladár nagy királyhegyesi pusztáján, mely alkalommal a villám leütött a szabadon portyázó ökrök közé. *Hét azonnal elpusztult*, 9 pedig megsebesült. A kár négyezer korona.

— A vízvezeték elzárása. E hó 20-án szombaton este 9 órától reggel 4 óráig az utcai csőhálózat tisztítása miatt Kaplana-, Szent-István-, Miksa Kelemen-, Aulich Lajos-, Knézich Károly-, Teleky-, Vécsey-, Sina-utcák és Tökölly-téren a vízszolgáltatás szünetelni fog.

— Eljegyzés vőlegény nélkül. Keservesen panaszkodott ma a rendőrségen *Possel* Jozsefn aradi szakácsnő, aki jelentette *Pill* Ferenc asszálóságát azért, mert ez azzal az ígérettel, hogy nőül veszi őt, elcsalta száz koronáját és ígéretének beváltása elől *elszökött*. Két héttel ezelőtt ismerkedett meg a fiatalemberrel egy táncmulatságon; azóta udvarolt neki és házasságot is ígért, mikor megtudta, hogy szép összegű megtakarított pénze van. Száz koronát adott neki, mert *Pill* vőlegényi ruhát és jegygyűrűt akart venni. Az eljegyzést tegnap kellett volna megtartani a leánynak egyik rokonánál. Teljes díszbe felöltözve várta vőlegény-jelöltjét, de ez nem jött. Elment a férfi lakására és ott azt mondták, hogy már napok óta nem látták. Ma végre egy barátjától arról értesült, hogy ennek is udvarolt és meg is mondotta neki, hogy elmegy Aradról. A rendőrség megindította a nyomozást a házasságkérdés után.

— Lövähagyott kölcsön. A belügyminiszter ma érkezett leiratával értesítette a város közönséget, hogy a hat új elemi iskola építési céljaira felveendő kölcsön kötelevényben foglaltakhoz hozzájárul és ezután a kölcsönt a város a bankcsoportnál folyósíttathatja.

— Selem János kosztümje. Egy pervers, beteg embert állított elő ma ismét az aradi rendőrség, aki a fejletlen leánygyermeknek valószágos réme és aki régen megérett arra, hogy kórházba internálják. *Selem* János nyugalmazott vasúti pályafejlesztő ismételen szemérem elleni kihágást követett el. A Fejlesztő-utcán sétált végig valószágos Ádám-kosztümben és ilyen föltre nem magyarázható állapotban találta őt a szolgálatot tévő rendőr. Kihallgatása alkalmával azzal védekezett, hogy ő nem akart merényletet elkövetni, hanem csak ismeretséget kívánt kötni.

— Másféleképpen nem tehettem; ez nálam szükségszerű fellépés. — mondotta *Grein* Nándor tb. főkapitánynak. A rendőrségen a saját találmányu öltözékben jelent meg, mely nem áll másból, mint celzmából és — köpenyből.

— Leánykereskedők Budapesten. Buenos Ayresből átirat érkezett a budapesti főkapitánysághoz, amelyben az ottani emberbaráti társaság értesíti a rendőrséget, hogy egy ottani leánykereskedéssel foglalkozó *Cattens* revü társaság feje, *D'ckenfaden* Ábrahám, alias *Napoleon Adolf* 43—45 éves kerítő, tizenöt másik társával Európába jött, hogy leányokat vigyenek Buenos Ayresbe. A banda székhelye Budapest, innen indítják az árut utnak. A rendőrség megtegte a szükséges intézkedéseket, hogy a jeles társaságot nyakon csipje.

— Becsapott gróf. *Degenfeld* Imre gróf ma feljelentést tett a budapesti rendőrségen egy *Bernát* Miklós nevű ember ellen, aki érzékenyen megkárosította. Nemrégiben ismerkedett meg vele egy lakás kibérlésének a révén. Beszélgetés közben felajánlotta szolgálatait a grófnak olyan irányban, hogy egy nagyobb kölcsönt szerez neki. *Degenfeld* gróf átadott *Bernátnak* egy 16 000 koronáról szóló váltót, a szolgálatkész ur azonban azóta nyomtalanul eltűnt. A rendőrség megállapította, hogy *Bernát* Miklós tulajdonképeni neve *Varga Mihály* és hogy különböző bűncselekmények miatt már többször volt büntetve. Megindították ellene a nyomozást.

— Szerencsétlenül járt munkás. A Széchenyi-gőzmalom egyik munkása, *Szöbbsi* István főszakos tegnap munkaközben szerencsétlenül járt. Éppen le akart emelni egy zsákot az állványról, mikor a testéhez szorított zsák a válláról ledőgő nagy kést a lábába nyomta. A kés lába fejen súlyosan megszurta a munkást.

— A vadházasság vége. Ceglédről jelentik: *Klément* Kernács József 68 éves jómodu ceglédi gazdálkodó évek óta közös háziarásban élt a 44 éves *Vida* Istvánnéval. Bár nagyon gyakran civakodtak egymással, mégsem váltak el. Legutóbb is az asszony panaszára *Kernács* ellen testi sértés miatt per volt folyamatban. *Vidáné* elment hazuról és nem tért másnap vissza. A *Kernács* szőőjében 16-án napszámok dolgoztak és mivel a gazdát nem látták, a szőlőben lévő lakásba mentek, hol *Vidánét* az ágyban megölve és *Kernácsot* a gerendára felkaszatva találták. A jelekből konstatálható, hogy *Kernács* előbb az asszonyt ölte meg és azután önmagát akasztotta fel.

— Az antiszemita. Budapestről jelentik: *Marsay* Nagy Imre 18 éves napszamos az éjjel nagyokat mulatott. Harmadmagával egy nagy hordó sört ivott meg és olyan részeg lett, hogy olyan részeg ma éjszaka talán senki sem volt Budapesten. Amikor hazafelé tántorgott, utja a *Petőfi*-utcán vitte keresztül, ottan meglátta a *Petőfi*-utca 8. szám alatti *Weiss*-féle korcsmát, a melynek cégtáblája azt hirdeti, hogy itt kóser ételeit lehet kapni. *Marsay* Nagy Imre annyira felháborodott ezen, hogy előkapta revolverét és kétszer a korcsmába lött. Az egyik golyó lábán találta *Princ* István 18 éves cipészegédet, aki súlyosan megsérült. A mentők a Rókus-kórházba szállították. Nagyon bekísértek a főkapitányságra, hol mire kijózanodott, letartóztatták.

— Katonazene a városiigeti vendéglőben. Ma és minden szombaton a 33. gyalogezred teljes zenekara hangversenyezik vendéglőm kertihelyiségében délután 5-től 8 óráig. A nagyérdemű közönség szíves támogatását kéri *Lukács* Fülöp László városiigeti vendéglős.

— Fényképészeti készülékek műkedvelőknek. Mindazoknak, a kik a fényképészet, e legvonzóbb és mindenki által könnyen megtanulható sport iránt érdeklődnek, ajánljuk az A. Moll. cégnek (Bécs, Tuchlauben 9.) es. és kir. udv. szállító 1854. óta fennálló fényképészeti eszközök különlegességei áruházat, amelynek képes árjegyzékét kívánatra szívesen küldi el bérmentve a cég.

— Molypusztító és rovarpor legjobb minőségben *Vojtek* és *Walsznál* Aradon. 191.

TORVÉNYKEZÉS.

§ A vízvezeték póré. A vízvezetési társaság és Aradváros nagy pórének egyik epizódja ügyében érkezett ma le az aradi kir. törvényszékhez a nagyváradi tábla döntése. A vízvezeték zár alá helyezése alkalmából ugyanis a város leltározni akarta a vízmű olyan felszereléseit is, amelyek nem tartoznak szorosán a városi vízművekhez, hanem a vállalat berendezési eszközei. A tábla most kimondotta, hogy ezek, mint a vízvezetési társaság külön tulajdonai, nem a vízmű tartozékai és így nem is leltározhatók.

§ A pécskai választás utójátéka. *Nikorezsku* Péter kurticai román pap előtt ma hirdették ki az aradi törvényszéken a Kuria ítéletét, amelyet az 1906 évben lezajlott képviselőválasztás alkalmával elkövetett izgatásért hoztak ellens. A pap ugyanis a román jelölt mellett korteskedve így szózott a népek:

— Aki a magyar jelöltre szavaz, annak száradjon el a nyelve, mert a magyarok elveszik ami édes anyanyelvünket.

Az aradi törvényszék fölmentette *Nikorezskut*. A Kuria azonban 3 hónapi államfogházra ítélte. A legfelsőbb fórum ítéletét ma hirdették ki a pap előtt.

Junius 28. Az aradi könyvnyomdászok „GUTENBERG DALKÖRE” a Csálai nagyerdőben séta hangversenyyel egybekötött NAGY NYÁRI MULATSÁGOT rendez saját zászlója alapja javára. Kedvezőtlen idő esetén a mulatság július 5-én lesz.

KOZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS

Aradi heti gabonavásár.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, június 19.

Az ország különböző részében ismét volt eső, amely a termésre még sok helyen jótékony hatással volt. És amint a híradásokból kiolvasható lehet, mintha valamiképp javultak volna a kilátások.

Erre enged következtetni azon körülmény is, hogy a gabonaárak ma visszaestek.

A mai piacon elkelt:

100 mm. buza 12—

200 mm. tengeri 6-70—

Névleges jegyzés:

Rozs 9-50—60

Zab 7-30—40

Árpa 6-50—60

A gabonaárak 50 kilogrammonként koronában értendők.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, június 19.

Amerika 1-el olcsóbb, 18 ezer mm. 5 fillérrel olcsóbb.

Az árak 50 kilónként számítva:

	Déli sárlat	2 órai sárlat
Buza októberre	11.59 - 11.60	11.67 - 11.68
Zab októberre	8.53 - 8.54	8.42 - 8.43
Rozs októberre	9.59 - 9.60	9.52 - 9.53
Tengeri májusra	6.97 - 6.98	6.90 - 6.90
Tengeri júliusra	6.94 - 6.95	6.99 - 7.—

Zárul 5 órakor:

Osztrák hitelrészvény	623 50
Magyar hitelrészvény	742 50

Budapest-kőbányai sertéskereskedés.

— Junius 19. —

Magyar elsőrendű: Oreg nehéz páronként 400 kilogrammon felül súlyban — fillérig; közép páronként 300—400 kilogrammig terjedő súlyban — fillérig; könnyű nehéz páronként 320 kilogrammon felül súlyban 130—132 fillérig; fiatal közép páronként 251—320 kilogrammig terjedő súlyban 132—134 fillérig; könnyű páronként 250 kilogrammig terjedő súlyban 136—140 fillérig.

Szorbai: Nehéz páronként 260 kilogrammon felül súlyban — fillérig; közép páronként 240—260 kilogrammig terjedő súlyban — fillérig; könnyű páronként 240 kilogrammig terjedő súlyban — fillérig.

Számlázás: Junius hó 15. napján volt készlet 39,009 darab, június 16. napján főlhajtatott 536 darab, június 16. napján elszállított 283 darab, június 16. napjára maradt készletben 38 262 darab.

A hizott sertés üzem irányszata: Nyugodt.

A KÖZÖNSÉG KÖRÉBŐL.*

Az Arad hegyaljai motoros vasut díjmeléséhez.

A. H. M. V.

A vasuti közlekedés terén az A. H. M. V. nagy élénkséget idézett elő a hegyalja mentén, dacára annak, hogy sok akadályokkal és nehézségekkel kellett úgy a társulatnak, mint az utasoknak megküzdeni. Mindezek dacára az utasok olyannyira felkarolták e vasutat, hogy a forgalom lebonyolítása a kocsik csekély száma miatt már kétségessé vált. Ezen segitendő, csakis a részvénytőke emelésével lett volna elérhető a jövedelem szaporítása.

A menetdíjak már kezdettől fogva aránytalanok voltak, a távolság és az államvasuti díjszabás szerint. Mert egyes községekbe külön-külön 10 filléres díjak elegendők lettek volna, vagyis jobban kifejezve kilométerenként 2, illetőleg 3 fillér kellőleg pótolta volna az ezelőtti de sőt még a jelen menetdíjakat is és a jövedelem az utasok szaporodásával sokkal nagyobb lett volna mint ma és ha ezen horribilis módon felemelt viteldíjak, melyek utóbbi időben életbe léptek, megmaradnak, úgy a motor-

* Az ezen rovat alatt közlöttékért nem vállal felelősséget a szerkesztő.

vasut létkérdése kétségessé válik, amit bizonyít az, hogy az utasok már kerülnek a motor vasutat és az államvasutat veszik igénybe. Mi szőlőbirtokosok sokkal nagyobb előnyt vártunk, a motorvasut társulattól és hittük, hogy kapunk olcsóbb évi, 1/2 évi, 1/4 évi, havi, vagy füzet jegyeket, úgy, mint a csanádi vasutól. Reraénységünk dugába dőlt, mert az olcsóbb helyett kaptunk 33 százalékkal magasabb díjakat.

Mi, kik a radnai vonalon közlekedünk, nagyon könnyen segitünk e bajon, mert az államvasut sokkal olcsóbban, kényelmesebben, rövid idő alatt, de biztos menetidőben ér rendeltetési helyére, mint a nyáron is fűtött fapados motor. Tehát magától értetődő dolog, hogy azt használjuk fel. De mitévők lesznek a Pankota felé menő utasok és a közbeeső községek utasai? Nem más, mint a csanádi vasut, és a kocsik felhasználása.

Igy marad a motorosnak nagyon kevés utasa és a nagy viteldíjnak majd csak ráfizetés lesz a vége. És mi részvényesek, az osztalék helyett még a részvénytőkét is el fogjuk veszíteni. Ez a motoros jövője! Megböldögült Baross miniszter zóna-rendszer behozatalával az egész világ csudáját keltette fel és mint láttuk, a sok apró garas milliókra emelte a jövedelmet, — a nép előtt megnyitotta az egész ország közlekedését. Ezt vártuk volna el a motorostól is.

Egy részvényes.

URÁNIA SZÍNHÁZ.

(Báró Simonyi-utca I. szám, Szabadságtér mellett.)

Fényes műsor. Ujdonságok.

A sport Japánban.

Műsor 1908. június hó 20-án, pénteken:

1. Boszu. Dráma. — 2. Tolvajok üldözése. Kacagtató. — 3. Brazi ia. Látványosság. — 4. Pórujárt Humoros. — 5. Elnyomottak szerelme. Dráma. — 6. Jalei diákélet. Mulatságos. — 7. A bűnös büntetése. Dráma. — 8. A sport Japánban. Eredeti japán felvétel.

Minden előadás alatt katonazene játszik. — Cukrászda.

Előadások: Délután 6 órakor, este 1/8 órakor és 9 órakor.

Az előadásokra bármikor be lehet menni.

NYILTTÉR.*

Nagyérdemű közönség!

Most, amikor hat heti működésem után elmegyek Aradról, nem mulaszthatom el, hogy a nagyérdemű közönségnek, mely engem és társulatomat oly melegen fogadott, köszönetet ne mondjak. Kérem a nagyérdemű közönséget, hogy tartson meg jó emlékezetében.

Jaulus Morini,

Igazgató.

Vászon és chifon maradékok olcsó árban.

Rosenblüh H. és Társa Arad.

Nyári idényre

a következő cikkek nagy választékban, olcsó áron kaphatók:

Női fürdő öltönyök,
Fürdő lepedők,
Fürdő kalapok,
Nyári takarók
flanell- és Piqueből.

Bordűrös mosó delainok páratlan választék,
Angol vásznak,
Selyem batisztok,
Cérna sephyrek női és férfi ingekre.

Keztyük,
Rövid és hosszú cérna, csipke és selyem keztyük,
Divatos övek,
Női gallér és nyakendők,
Fischuk.

Harisnyák
Női, férfi és gyermek,
Férfi és fiu Tourista ingek.

Vászon és chifon maradékok olcsó árban.

BUZIÁS GYÓGYFÜRDŐ

vasúti állomás, posta, távirda és telefon.

— Közvetlen gyorsvonati kocsit Budapest nyugati pályaudvarról. Idény: május 15.—szeptember 15. —
Speciális gyógyfürdő szívbetegnek részére,
 női bajknál, hólyag- és vesebajknál, kő- és tüvénybetegségeknél, a légutak-, az emésztő- és kiválasztó-szervek hurutos bántalmainál. Sápikór, vérszegénység, görvély- és angolkór, általános gyengeség és a női ivarszervek idült bajainál. Radioaktív szénsavas sós és szénsavas vasas források. Prospektusát kívánatra küld a Fürdőigazgatóság.

Muschong-Buziásfürdői

SZÉNSAV-MŰVEK

kartelen kívül szállítanak, azonnal bármily mennyiségű természetes vegyleg logtisztább folyékony szénsavat

a világhírű buziásfürdői szénsavforrásokból.
 Össze nem tévesztendő mesterségesen előállított
 kevesbbé kiadós szénsavval.

Megbízható, szigoruan lelkiismeretes kiszolgálás.

Sürgőnycim: MUSCHONG, BUZIÁSFÜRDŐ.

Interurban telefon 18. sz.

5881

Városi és megyei telefon 636. Arany oklevéllel kitüntette.

Braun Samu, Berger Antal és Társai

szobafestő és mázoló munkák vállalata
ARADON, FORRAY-UTCA 7.

Van szerencsénk az igen tisztelt közönség figyelmét felhívni, hogy Aradon **Braun Samu, Berger Antal és Társai** cég alatt **szobafestő és mázoló ipart** üzünk.

Azon körülmény, hogy cégünk az Aradon már elismert legjobb festőkből alakult meg, továbbá, hogy a munkák kivitele személyesen általunk történik, ezeknél fogva abban a kellemes helyzetben vagyunk, hogy ugy egyszerű, valamint legpazarabb kivitelű szobafestő és mázoló munkákat akár helyben, akár vidéken a legjutányosabban végzünk.

A nagyérdemű közönség b. pártfogását kérjük

Braun Samu, Berger Antal és Társai.

1403

Az 1902. évi verseneti ipar és gazdasági kiállításon és az 1901. évi mákói ipar és gazdasági kiállításon a nagy díszoklevéllel kitüntette.

WEGENSTEIN C. L. és FIA

ELSŐ DÉLMAGYARORSZÁGI

ORGONA-ÉPÍTŐ MŰINTÉZET (villamos üzemre berend.)
TEMESVÁROTT.

Szállít kitűnő, leg-
 újabb rendszer szerint
 készített

pneumatikus
orgonákat

bármily nagyság-
 ban a legolesőbb
 árak mellett.

Javítások, átalakítá-
 sok és hangolások át-
 vétetnek, olcsón és ki-
 tűnő szakértelemmel esz-
 kszöltetnek.

Bővebbi felvilágosítá-
 tással és költségvetéssel
 szivesen szolgálók.

az 1898. évi kiállításon
 A nagy millenniumi érem-
 mel kitüntette.

Költözködők
 figyelmébe.

Villanylámpák le és fel-
 szerelését, petroleum-
 lámpák villanyra átala-
 kítását, villanyvezetékek
 készítését gyorsan és ol-
 csón végzi

Kalmár József,

1851 Salac-utca 2. szám.

A Központi Szállodával szemben.

Könyvkötészetünkben

egy ügyes fia

tanulónak

fizetéssel
felvétetik.

Bővebbet a Kadóhivatalban.

Uj üzlet!

Szabott árak!

Uj üzlet!

Saját érdekében

győződjön meg arról, hogy a világhírű

Kobrak-cipőkben

a legkényelmesebben lehet járni, a mi a kitűnő sza-
 bás és finoman kidolgozott anyagnak köszönhető.

A szabadalmazott, kézzel kötött, bőr Kobrak sandálok
 hölgyek, urak és gyermekek részére már megérkez-
 tek és kaphatók Aradon kizárólag

Lányi Marcell

Kobrak cipőraktárában

967

Arad, Atzél Péter-utca 1. sz.

Uj üzlet!

Szabott árak!

Uj üzlet!

UJ ÜZLET!

UJ ÜZLET!

